

GÖTEBORGS UNIVERSITET

INST FÖR GLOBALA STUDIER

Finns det plats för mångkultur i den franska enigheten?

– En kvalitativ undersökning om hur ett förbud mot utländska flaggor i Frankrike kan förklaras med nationalistisk och postkolonialistisk teori.

Ella Karlsson

Examensarbete för kandidatexamen i Globala Studier

Handledd av Mona Lilja

Institutionen för Globala Studier

Göteborgs Universitet

Vårterminen 2015

Antal ord: 15260

Abstract

When the Algerian national team in June 2014 won their first game in the Men's World Cup in football since 1982, Algerians all over the world celebrated the victory. In several French cities large masses of people defiled on the street with Algerian flags and shirts, in some cases causing violence and public disorder. This made the Mayor of Nice, put a temporary ban on "ostentatious use of foreign flags in the city-centre". However, due to protests from different organizations, the administrative court of Nice evaluated the ban and consequently suspended it. The aim of my essay has been to understand why this ban was created, by applying nationalist and post-colonialist theories. By interviewing local politicians in Nice and analyse their responses I conclude that nationalist rhetoric is frequently used, independently of ideological belonging. The French nationalism is characterised by the republican state and its constitution; the political citizenship, the indivisible republican unity and the principle of laïcité. All these characteristics contributes to explain why foreign flags are by some considered to disturb or weaken the national identity. Another possible explanation consists of the post-colonial discourse that is still manifested in the French society. Since the period of colonialism the French society house a significant north-African diaspora, which according to several findings are still alienated and discriminated by public society. This ban manifests an example of how these citizens are constructed as an uncivilized and violent group that consequently needs to be controlled by special laws.

Key Words: Nationalism, national identity, flags, republicanism, France, Algeria, immigration, post-colonialism, othering.

Table of Contents

1. Introduktion.....	4
1.1. Inledning och problemformulering	4
1.2. Syfte	6
1.3. Frågeställningar	6
1.4. Avgränsningar	6
1.5. Disposition av arbetet.....	7
2. Bakgrund.....	8
2.1. Algeriet och Frankrike	8
2.2. VM 2014 och algeriska supporterfiranden.....	8
2.3. Arreté	9
3. Tidigare forskning och teoretiskt ramverk.....	11
3.1. Nationer och nationalism	11
3.2. Den franska republikanismen och multikulturalismen	13
3.3. Postkolonialism.....	14
4. Metod	17
4.1 Metodologi.....	17
4.2. Insamlingsmetod	17
4.3 Urval.....	18
4.4. Metoddiskussion	20
4.4.1 Urvalsproblem.....	20
4.4.2 Metodsvårigheter	20
4.4.3 Min roll som forskare.....	21
4.4.4. Validitet och reliabilitet	22
4.4.5. Etiska överväganden	22
4.5. Analysmetod	22
5. Resultat och analys.....	24

5.1. Nationalism som förklaringsmodell till förbudet.....	24
5.1.1 Flaggor och symboler.....	25
5.1.2. Utbildning och Historia.....	27
5.1.3. Slutsats	29
5.2. Den franska republikanismen.....	30
5.2.1. Det politiska medborgarskapet.....	30
5.2.2. Republikens odelbarhet.....	32
5.2.3. Laïcitet	34
5.2.4. Slutsats	35
5.3. Postkolonialism.....	36
5.3.1. Andrafiering och identitet	36
5.3.2. Postkolonialism som historiskt perspektiv.....	38
5.3.3. Slutsats	39
6. Slutdiskussion	41
7. Källor	45
8. Bilagor.....	49
8.1. Intervjuguide	49

1. Introduktion

1.1. Inledning och problemformulering

”Nu krävs det att vi får stopp på den dubbla nationaliteten. Man måste välja. Man är algerisk eller fransk. Man är marockan eller fransk. Man är vilken nationalitet som helst, eller fransk. Men man kan inte vara båda på samma gång.” (Le Figaro & AFP, 29 jun 2014).

Dessa ord yttrades av Marine le Pen, partiledare för Front National, på fransk nationell tv i slutet av juni 2014. Det är ingen slump att hon valde just dessa nationaliteter som exempel. Anledningen till uttalandet var att det under några kvällar hade samlats stora folkmassor i olika delar av landet för att fira Algeriets vinster i världsmästerskapet i fotboll för herrar. På grund av samma händelse skapade Christian Estrosi, borgmästare i Nice, ett förbud mot ”ostentativ¹ användning av utländska flaggor” i Nice’s stadskärna under de två sista veckorna av turneringen (Mulholland, 30 jun 2014). Det uttalade syftet var att ge polisen möjlighet att kontrollera de stora folksamlingarna och hindra kaos och upplopp. Förbudet blev starkt kritiserat av olika föreningar mot rasism och ogiltigförklarades av regionens juridiska avdelning fem dagar efter den offentliggjordes eftersom det bedömdes som oproportionerligt och med tvivelaktig legalitet (AFP, 4 jul 2014).

Istället för att låta polisen agera mot ordningsstörande beteende är det flaggorna som förbjuds, vilket gör förbudet främst symboliskt. Denna händelse är ett exempel på hur betydelsen av nationalitet och kultur blir allt mer komplex i en globaliserad värld med mångkulturella samhällen. I teorin är nationalstaterna skapade som enhetliga och kulturellt homogena sociala gemenskaper, som förvisso aldrig har varit verklig, men som i och med den globaliserade världens ökade migration blir allt avlägsnare (Campbell et al., 2010:16). Vissa röster menar att den ökade heterogeniteten hotar att urholka ursprungliga nationella och kulturella identiteter (ibid.). Att högnationalistiska partier får ökat stöd i nästan alla Europas länder visar på att många vill att nationalstaten ska behålla sin suveränitet och makt för att beskydda nationen från allt för mycket utländska influenser (SVT, 25 jan, 2015).

Enligt olika beräkningar bor det uppemot 5 miljoner personer med rötter från Nordafrikanska länder i Frankrike idag (AIDA, 2012). Det mångkulturella samhället har inte setts som oproblemiskt från

¹ Ordet är inte lika vanligt på svenska som på franska. Synonymer är ”avsiktligt framhävd”, ”utmanande” och ”skrytsam”.

den franska statens sida, som till exempel förbjöd användandet av heltäckande slöjor på allmän plats år 2010. En av republikens grundläggande deviser är nämligen begreppet *laïcité*, vilket betyder att religion och stat ska vara separerade, och numera också att religiösa symboler inte får bäras i offentliga miljöer. År 2005 uppstod flera uppror i Paris förorter när unga, främst nordafrikanska invandrare ville manifesteras mot diskriminering och dåliga utbildnings- och jobbmöjligheter (Campbell, et al., 2010:39). Rådande segregering och diskriminering gör att transnationell migration inte bara väcker frågan om nationell identitet utan också om samhällsintegration, social hållbarhet och rättvisa möjligheter. För att överhuvudtaget ha några rättigheter krävs idag medborgarskap i en nationalstat (Hylland Eriksen, 1999:46).

Mina personliga upplevelser är att det finns en betydligt mer närvarande nationell stolthet i Frankrike än i Sverige. Landslagsspelare som inte sjunger med i nationalsången blir kritiserade för att inte visa respekt för nationen (Le Monde, 19 mar 2013). Som slöjförbudet visar finns det vissa grundläggande republikanska värderingar och deviser som de flesta ser på som oföränderliga och icke anpassningsbara. När stater som Kanada och USA har antagit multikulturalism som officiell policy kan Frankrikes republikanism istället beskrivas mer som en assimilations-politik som verkar för nationell homogenitet och enighet (Laborde, 2001:717). Dynamiken mellan nationell identitet och det mångkulturella är alltså speciell i Frankrike och har varit omdebatterad de senaste åren. Många hävdar att ambivalensen i inställningen till mångkultur har skapat en ”nationell identitetskris” (Morin, 2012:19). Flaggförbudet kan ses som ett konkret exempel på hur utländska influenser av många ses som problematiskt för den nationella enigheten.

Mitt mål är att förstå varför det här förbudet har uppstått; vilka argument och vilken sorts rationalitet som har legat till grund för det och hur de kan relateras till nationalism. Jag kommer analysera händelsen i relation till det franska samhället, dess rådande diskurser och offentliga debatter för att skapa en djupare förståelse. Därför har jag i mitt arbete intervjuat politiker och andra nyckelpersoner för att kartlägga hur de ser på förbudet i kontexten av nationalitet, integration och kulturella uttryck, och hur de ser på statens roll i skapandet och upprätthållandet av nationell identitet. Till slut ska jag också presentera en kompletterande förklaringsmodell som bygger på postkoloniala teorier.

1.2. Syfte

Syftet är att med hjälp av teorier om nationalism, nationell identitet och postkolonialism förklara och problematisera förbudet mot utländska flaggor i Nice samband med fotbolls-VM 2014.

1.3. Frågeställningar

Jag kommer i mitt arbete att utgå från en huvudsaklig frågeställning.

- Varför skapades ett förbud mot ostentativt användande av utländska flaggor i Nice 2014?

Jag är medveten om att jag inte kan ge ett fullständigt eller korrekt svar på frågeställningen, men ska i mitt arbete presentera ett förslag på förklaring baserat på de analysverktyg jag har valt ut. För att svara på huvudfrågan använder jag två underfrågor.

- Vilka olika förklaringsmodeller använder lokala politiker för att tolka varför förbudet uppkommit?
- Hur kan den franska nationalstatens konstitution och ideologiska grundidéer förklara förbudet?

1.4. Avgränsningar

För att hitta möjliga förklaringar till förbudet mot utländska flaggor har jag valt att endast använda nationalism och postkolonialism som teoretiska utgångspunkter eftersom jag bedömer dem vara de mest relevanta. Trots att realism till viss del hade kunnat förklara olika resonemang hos mina respondenter valde jag att inte ha med det på grund av platsbrist och att de inte var nödvändigt för min analys av nationalism och nationell identitet. Det finns också aspekter av samhällsanalys, social hållbarhet, makt, motstånd och politisk teori som hade kunnat hjälpa till att förklara flaggförbudet, men det får inte plats i den här uppsatsen. Jag har valt att inte göra en diskursiv analys och gå ner på detaljnivå av hur ord används, utan istället börja på en mer storskalig idéanalys för att skapa en bredare bild av fältet. En diskursanalys kan vara ett nästa steg i forskningen om detta område.

Tidsramen jag har är en begränsning för hur många intervjuer jag har haft möjlighet att genomföra, och resultatet får ses mer som ett exempel på attityder än som ett resultat som är generaliserbart och representativt för andra individer än de utfrågade. De åsikter som framkommer i intervjuerna är dock viktiga för att visa på hur olika argument är uppbyggda och vilka världsbilder de representerar. På grund av tidsbegränsningen måste jag begränsa mitt urval till vissa nyckelpersoner inom frågan, politiker, journalister och andra som är insatta, för att med hjälp av få personer få ett så djupt och brett kunskapsfält som möjligt. I en vidare studie hade det varit relevant att prata med den grupp som förbudet riktas mot, den algeriska diasporan.

Angående de juridiska aspekterna av förbudet kommer jag inte undersöka dem djupare än vad som behövs för att jag ska förstå varför förbudet ogiltigförklarades av de juridiska instanserna och vilken politisk makt ett sådant förbud, på franska kallad ”arrêté”, har. Det finns dessutom många samhällsaspekter om diskriminering och exkludering som jag inte har haft möjlighet att behandla i stor utsträckning.

1.5. Disposition av arbetet

Jag börjar arbetet med en text om den bakgrund som behövs för att få en grundläggande förståelse för min problemformulering. Det handlar om relationen mellan Frankrike och de algeriska invandrarna, redogörelser för vilka händelser som föranledde förbudet och ett tydliggörande av vilken juridisk betydelse förbudet hade. Sedan kommer en teoridel som börjar med en genomgång av viktiga texter inom områdena nationalism, den franska republikanismen och postkolonialism, och beskrivningar om hur jag kommer använda dem som mitt teoretiska ramverk. Efter det kommer metodavsnittet där jag redogör hur jag har gått tillväga och vilka möjligheter och problem det medför. I resultatdelen applicerar jag tidigare forskning på respondenternas resonemang för att analysera deras uttalanden och hur de kan hjälpa till att förklara varför förbudet skapades. I den första delen använder jag nationalism som förklaringsmodell. I den andra delen applicerar jag den franska republikens ideologiska fundament som förklaringsmodeller. I den avslutande delen använder jag istället postkolonialism för att skapa en djupare och mer kritisk förståelse för varför förbudet skapades. I den avslutade diskussionen sammanfattar jag mitt resultat samt sätter det i en större kontext och resonerar kring vidare forskning.

2. Bakgrund

2.1. Algeriet och Frankrike

År 1834 deklarerade Frankrike Algeriet som en fransk koloni. Senare fick området statusen ”en integrerad del av Frankrike”, och både ekonomi och samhällsstyre blev kraftigt influerade av det franska styret (Lindahl, 2012). Under början av 1900-talet startade en arbetskraftsinvandring då många algeriska män flyttade till Frankrike för att bo och arbeta. I och med kolonialiseringen räknades dessa arbetare vara av fransk nationalitet, men inte som fullvärdiga medborgare (House, 2006). Efter andra världskriget gavs immigrantarbetarna mer rättigheter, som bland annat innebar att de kunde ta dit sina familjer (AIDA, 2012). Även om algerier då kunde bli fullvärdiga medborgare tillhörde de lägsta samhällsklasserna, med dåliga boendeförhållanden och lågbetalda arbeten (House, 2006).

Efter ett åtta år långt befrielsekrig blev Algeriet självständigt år 1962. Uppemot en miljon algerier beräknas ha avlidit under kriget (Lindahl, 2014). Även efter självständigheten har den algeriska invandringen till Frankrike fortsatt och ökade kraftigt under 1990-talet (AIDA, 2012). Idag beräknar Algerian International Diaspora Association att uppemot 5 miljoner personer i Frankrike har algeriska rötter (AIDA, 2012). Nästan en miljon har algeriskt medborgarskap, och ungefär hälften av dessa har också franskt medborgarskap. Generellt har den allmänna invandringen till Frankrike legat på samma kvantitativa nivå de senaste 60 åren, och ungefär 7,5 % av den franska populationen räknas idag som invandrare (Gafaiti, 2003:189). Frågan har däremot blivit mer allmänt debatterad de senaste åren, både i den kulturella och politiska debatten, men också i förhållande till definitionen av fransk identitet (Gafaiti, 2003:189).

2.2. VM 2014 och algeriska supporterfiranden

Bara ett år efter självständigheten spelade Algeriets herrlandslag i fotboll sin första landskamp någonsin. År 1982 kvalificerade sig laget för första gången till ett Världsmästerskap, och de har därefter kvalificerat ytterligare tre gånger; 1986, 2010 och 2014 (Pointafter, u.å.). Efter förlust i inledningsmatchen i VM 2014 vann Algeriet sedan med 4-2 mot Sydkorea den 22 juni. Detta blev landets första vinst i världsmästerskaps-sammanhang sedan 1982 och skapade stor glädje hos algerier över hela världen. Några dagar efter kvalificerade laget sig till åttondelsfinal efter en oavgjord match mot Ryssland. Eftersom det finns en stor algerisk diaspora i Frankrike märktes segerlyran av i flertalet stora franska städer. Stora folkmassor klädda i algeriska färger samlas på gatorna, viftades

med algeriska flaggor och åkandes runt med tutande bilar (L'Express & AFP 27 jun, 2014). En algerisk supporter som bott i Frankrike i 40 år uttrycker sig så här: *”Det är en otroligt stor historisk händelse, för det algeriska folket. Det är som en andra självständighetsdag”* (ibid.). Medvetet eller inte blir citatet ett tydligt exempel på de historiska banden som finns mellan Frankrike och Algeriet och vilken betydelse det har för den algeriska diasporan. Detta visar hur dessa händelser kan relateras både till nationell identitet och postkolonialism.

Framför allt i Paris, Lyon och Marseille uppstår vissa incidenter, och i Mulhouse avlider en tonåring efter att ha trillat ner från en bil (Le Parisien, 23 jun 2014). Några supportrar kastar saker mot poliser och ett fåtal tänder eld på bussar och bilar. Sammanlagt skadas 5 poliser lindrigt och totalt i landet arresteras 38 personer. Det franska inrikesministeriet konstaterade att trots att de ”kan förstå glädjen kring ett stort historiskt moment så är aggressionerna mot ordningsmakterna intolerabla” (L'Express & AFP 27 jun, 2014). I Nice samlas ungefär 400 supportrar på Place Masséna, och några försökte fästa en algerisk flagga i toppen av en fontän (AFP, 4 jul 2014). Det är i den här kontexten som Christian Estrosi, borgmästare i Nice bestämmer sig för att förbjuda ett ”överdrivet användande av utländska flaggor” under tiden som världsmästerskapet pågår.

Händelserna med de stora algeriska supportersamlingarna under VM 2014 ökade återigen på intensiteten i den nationella debatten om förorterna och integrationen som varit aktiv under flera år. Förespråkare för Front National och, även vissa från UMP, argumenterade på Twitter för att dessa händelse bevisar att invandring blivit ett problem, att integrationspolitiken har misslyckats och att staten har förlorat kontrollen (Clavel, 23 jun 2014). Ett högerextremt parti satte upp affischer med texten: *”Är Algeriet ditt land? Återvänd dit!”* (ibid.). Både förbudet och uttalanden som dessa får mig att ställa frågan om Frankrike har blivit ett land som inte har plats för mångkultur eller avvikande nationella identiteter i sin republikanska enighet.

2.3. Arrêté

Borgmästare Estrosi skapade alltså ett förbud, på franska ”arrêté”, som ordagrant ”förbjuder ostentativ användning av alla utländska flaggor i stadskärnan” av Nice (AFP & Libération). Ordet ”arrêté” är svårt att översätta till svenska eftersom det saknas både en språklig och politisk svensk motsvarighet. Enligt den franska statens officiella hemsida är en ”arrêté” en unilateral administrativ akt som kan skapas av en administrativ auktoritet, som exempelvis en minister eller en borgmästare (Vie Publique, 2013). Den kan ha olika syften, till exempel utnämning av en politisk ämbetsman, men den kan också vara ”reglementär”, och ge upphov till kommunala regler om exempelvis parke-

ringstillstånd. Eftersom den aktuella ”arrêten” är av den sistnämnda karaktären kommer jag i min uppsats kalla den för ett förbud.

Förbudet skulle vara tidsbegränsat och gälla från den 30 juni till den 13 juli (tiden för världsmästerskapet), mellan klockan 18.00 till 04.00. Det är alltså väldigt specifikt riktat mot fotbollssupportrar och inte ett allmänt förbud mot utländska flaggor i alla kontexter. Den uttrycks inte explicit vara riktad mot några speciella supportrar, men den officiella motiveringen är att undvika ”den sortens oroligheter som har ägt rum i Paris, Marseille och Lyon” (Libération & AFP, 30 jun 2014). Här blir det tydligt att det är just de algeriska supportergrupperna som åsyftas. Efter att flera organisationer, bland annat ”Ligue des Droits de l’Homme” och ”SOS Racisme”, anmält förbudet för att vara diskriminerande togs fallet upp av den kommunala juridiska enheten. Förbudet bedömdes där vara av ”oproportionerlig karaktär”, och inte nödvändig för att kontrollera den allmänna ordningen (AFP, 4 jul 2014). Dessutom ifrågasattes om förbudet är förenligt med republikens lagar, och förbudet ogiltigförklarades den 4 juli, fem dagar efter att det skapats.

Trots ogiltigförklarandet stod borgmästaren fortfarande bakom sitt förbud, argumenterandes för att det faktiskt var proportionerligt eftersom det var tidsbegränsat (AFP, 4 jul 2014). Det är inte första gången Borgmästare Estrosi behandlar detta ämne. Han förbjöd redan 2012 ”högljudda firanden av giftermål” utanför Nices stadshus eftersom han ansåg det ordningsstörande (Pasquesoone, 6 jul 2012). Enligt den officiella deklARATIONEN om giftermålen skulle också flaggor, ”i synnerhet utländska”, begränsas. Många ifrågasatte om det var en politisk manöver, för att locka väljare inför det stundande valet i en stad där Front National är näst största parti (Pasquesoone, 6 jul 2012). Lagen fick kritik av anti-rasistiska organisationer för att vara diskriminerande och tydligt riktad mot vissa samhällsgrupper, men är trots allt fortfarande giltig.

3. Tidigare forskning och teoretiskt ramverk

Jag har valt att ha tidigare forskning och mitt teoretiska ramverk under samma rubrik eftersom det i mitt arbete är väldigt sammanlänkat. Jag börjar varje tema med att redogöra för hur den historiska och nutida debatten kring ämnet har sett ut och avslutar med att beskriva hur jag kommer använda mig av dessa teorier och begrepp i mitt arbete. Nationalism och postkolonialism är två stora teoretiska ramverk som jag applicerar för att förklara och analysera resultatet, men jag hämtar också inspiration från den specifikt franska kontexten med den franska republikanismen. Jag använder tidigare forskning för att relatera till, kategorisera och förklara mitt empiriska material, och det blir alltså mitt teoretiska ramverk och analysverktyg.

3.1. Nationer och nationalism

Den historiska debatten om nationalism har i stort gått ut på en diskussion om hur och varför nationer och nationalism har uppstått. Primordialister hävdar att nationer har uppstått som en naturlig följd av de nationalistiska känslorna av samhörighet som alltid har funnits inom alla grupper (Özirimli, 2000:49). Nationerna bestäms utifrån de karaktärsdrag som släktskap, modersmål och religion som människor föds in i. Modernister som Gellner och Hobshawm föreslår istället att nationen och nationalismen är något som har skapats av makthavare av funktionalistiska skäl under industrialiseringen (Özirimli, 2000:94). Processen gick enligt Hobshawm ut på att ”uppfinna traditioner” för att kunna inordna stora folkgrupper under den konstruerade nationalstaten genom att skapa nationalism.

Ernest Renan (1882:10) förklarar att nationen bör ses som en andlig varelse som utgörs av två komponenter, det ena är det förflutna och det andra är nutiden. Med det förflutna menas att medborgarna delar ”ett rikt arv av minnen”. Socialt kapital skapas dels av ett ”heroiskt förflutet” och minnen av tidigare stordåd, men också av gemensamma tragedier. Att lida, glädjas och hoppas tillsammans skapar mer sammanhållning än vad bara gemensamma gränser och språk kan, resonerar Renan (1882:10). Den andra komponenten är nutiden; att alla medborgarna enas i en känsla att de tillsammans vill återupprepa tidigare prestationer. Renan lägger stor vikt vid samtycke, medborgarna ska vilja bo tillsammans och vilja investera i den nationella gemenskap som ärvt.

Anthony D. Smith. Smith (1998:191) hämtar mycket inspiration i Renans resonemang genom det bidragit till utveckling av begreppet ethno-symbolism. Där framhålls gemensamma myter, symboler, minnen, värderingar och traditioner som det som håller en nation samman. Dessa minnen och traditioner kan härledas från en period innan nationalstaten existerade. Enligt Smith har nationer skapats

både av kultur (den gemensamma historien) och av politisk vilja (Smith, 1998:29). Han ger exempel på hur nationalismen formas genom det offentliga utbildningssystemet.

Thomas Hylland Eriksen är på många sätt lik både Hobshawm och Smith i sin argumentation. Likt modernisterna är han övertygad om att nationalism är en politiskt konstruerad abstrakt känsla av gemenskap inom en stat (Hylland Eriksen, 1993:131). Han beskriver hur man för att kunna skapa nationer, i till exempel Norge, var tvungen att hitta något som sammanbinder alla olika klasser i en gemensam identitet; den norska. Det essentiella är att inflytelserika makthavare skapar en historia som folk känner igen sig i och kan relatera till, så att de faktiskt ”tror på den” (Eriksen, KT 1993/EN: 127). Just premissen att folket ska ”tro” på den nationella gemenskapen, gör att det måste finnas någon sorts essens att basera den imaginära gemenskapen på. Därmed bedömer jag att Eriksens teorier mycket väl kan förenas med Smith’s ethnosymbolism, även om Eriksen landar i en något mer modernistisk version där han visar på hur ethnosymbolismen aktivt indoktrineras av staten för att främja nationell identitet. Den upplevda kulturella gemenskapen blir till en legitimering av statens maktutövning.

Min egen positionering ligger i linje med Hylland Eriksens förklaringsmodell, som jag bedömer tillhöra ontologin kritisk realism. Den går ut på att det finns någon sorts ”verklighet”, men att den kan uppfattas på olika sätt beroende på perspektiv och utgångspunkt. Det kritiska förhållningssättet gör att den kan användas till att synliggöra normer, maktstrukturer och förtryck. Jag hämtar däremot inspiration även från de andra författarna som skrivit om nationalism, eftersom deras retorik kan förklara argumentationen från mina olika respondenter. Jag jämför mitt empiriska material med teorierna för att kategorisera vilka uttalanden som kan kopplas till vilken teori.

Genom att applicera nationalism som maktkonstruktion skapar jag en möjlig förklaringsmodell till det franska samhällets uppbyggnad och normer som kan förklara varför politikerna argumenterar som de gör. Nationalism används som identitetsskapare, och också som ett legitimt skäl för att kunna utöva suverän makt. Grundat på min förförståelse och tolkning av flaggförbudet trodde jag att nationalism var en viktig faktor till varför händelsen uppstod, och jag tycker att det bekräftas i mitt resultat. Det hjälper också att sätta min forskning i en större och akademisk kontext eftersom nationalism är ett fenomen som ökar i Europa, och har lett till att det idag sitter 15 olika nationalistiska partier i Europaparlamentet. Dessa partier är alla kritiska mot överstatliga organisationer som EU, men förenas också i en kritik mot invandring och mångkultur (SVT, 25 jan, 2015). Detta gör att nationalism idag ofta sammankopplas med rasism eller främlingsfientlighet.

3.2. Den franska republikanismen och multikulturalismen

En anledning till att jag valde att skriva min uppsats om Frankrike är för att multikulturalism, nationell identitet och postkolonialism, är koncept som verkar vara tätt sammanlänkade där. Det finns många texter av franska författare som diskuterar den franska nationens roll och den franska identiteten, ofta i relation till just immigration (Laurentin, 2015:163, Gastaut, 2008:203). När Nicolas Sarkozy dessutom skapade ett ”Ministerium för invandring, integration och nationell identitet” befäste han länken mellan de tre komponenterna och, hävdar Gastaut (2008:207) det ambivalenta förhållningssätt staten har till dem. Problematiken ligger i att många i den franska nationen uppfattar landet som kulturellt homogent, trots att landet sedan flera hundra år har haft en betydande invandring (Gafaiti, 2003:190). Det är dock inte antalet invandrare som har förändrats de senaste åren argumenterar Singaïny (2012:159), utan det franska samhällets perception av dem. Laurentin (2015:162) ger exemplet att inte ens barn eller barnbarn till invandrare uppfattas som fullvärdiga medborgare, utan kallas andra- och tredje generationens invandrare i en fortsatt stigmatisering av de utländska rötterna. Likadant argumenterar Maghraoui (2003:215) att det pågår en stigmatisering mot de muslimska invandrarna från Maghreb, då många anser att muslimska kulturer och traditioner är oförenliga med den franska republikens värden.

Ambivalensen om hur man ska tillmötesgå den kulturella diversitet som bevisligen finns i landet gör att många av nämnda författare menar att landet genomgår en nationell identitetskris. Medan länder som Australien och Kanada under 1970-talet officiellt antog en multikulturell nationell identitet har Frankrike officiellt motsatt sig konceptet (Rattansi, 2011:8). Laborde (2001:717) drar slutsatsen att Fransk republikanism per definition är för kulturell nationalism och emot multikulturalism. Det betyder att staten inte främjar kulturell diversitet, utan istället en nationell identitet som är mer homogen. Storbritanniens nuvarande premiärminister David Cameron har hävdat att multikulturalism undergräver nationell enighet², och det är en uppfattning som figurerar ofta även i Frankrike (Uberoi, 2008:404). Frankrike definierar sig som ett land med en universalistisk utgångspunkt, ”där kulturella skillnader ses som oviktiga i förhållande till den essentiella enigheten som mänskligheten delar” (Laborde, 2001:719). Uttalandet är kopplat till den första deklARATIONEN av mänskliga rättigheter konstituerades i Frankrike år 1789, där det uttrycks att alla individer ska bli respekterade ”utan åtskillnad av ursprung, ras eller religion”. Detta kan tolkas till att det ideala vore

² Begreppet används ofta på engelska (national unity) och franska (unité national), men det är svårt att hitta ett svenskt ord med samma betydelse som ”unity”. Jag använder det svenska ”enighet”.

att man över huvud taget inte skulle kunna göra någon åtskillnad på människor vad gäller ursprung, ras eller religion utifrån synliga attribut. I Frankrike förkroppsligas det sistnämnda av laïcité-principen, men ursprung och ”ras” är svårare att dölja. Enligt det franska integrationsrådet är den franska modellen alltså ”baserad på en oskiljaktighet av individer” (Laborde, 2001:719). Morin (2012:8) hävdar att det måste finnas plats för mångfald inom universalismen för att inte tvinga fram en artificiell och destruktiv kulturell homogenisering.

Denna tidigare forskning och diskussion använder jag främst som ett ramverk för att förstå och förklara de grundläggande aspekterna av den nutida debatten kring fransk nationalism och identitet. Det inestående republikanska motståndet till kulturell partikularitet förklaras vidare av den grundläggande republikanska konstitution som jag behandlar i resultatdelen. Där redogör jag också för konsekvenserna av detta samband. Jag använder mig framför allt av många av Labordes teorier i mina slutsatser eftersom de ger en avgörande sammankoppling mellan republikens gemenskap och dess odelbarhet som jag kommer utveckla i min analys.

3.3. Postkolonialism

Postkolonialism är en teoribildning som syftar till att synliggöra maktstrukturer och imperialistiskt identitetsskapande som grundades under kolonialtiden, men som fortfarande kan bedömas vara närvarande i dagens samhällen (Eriksson, Eriksson Baaz & Thörn, 2011:29). Under kolonialismen konstruerade européerna bilden av sitt eget folk som ”civiliserade” genom att fastställa bilden av folk på andra kontinenter som ”ociviliserade” (ibid.). Begreppet ”identitet” och hur det skapas är grundläggande både inom nationalismen och postkolonialismen. Enligt Sen (2006:20) definierar vi oss själva främst som delar av grupper och de gemenskaper som vi anser oss tillhöra. Framför allt definieras dessa grupper ofta i förhållande till andra grupper, och det är först när vi jämför oss med andra som vi identifierar vad som är karaktäristiskt för vår grupp (Hylland Eriksen, 1993:19).

Gruppidentifikationen förklaras av teorin om binära oppositioner som menar att två enheter är varandras motsatser och först därigenom ger varandra en reell betydelse (Steans, Pettiford, Diez & El-Anis, 2010:131). Den ena oppositionen konstrueras som dominerande över den andra, på samma sätt som det koloniala samhället konstruerade icke-europeiska människor som underlägsna de europeiska (Eriksson et al., 2011:18). Det viktiga med binära oppositioner är just att de befinner sig i dikotomi, de är uteslutande uppdelade och ingenting kan finnas i en gråzon mittemellan. Den styrande gruppen tillskriver ”de andra” egenskaper som anses oönskade, för att själva identifiera sig med mer önskade egenskaper.

Costelloe (2014) beskriver hur just denna andrafiering idag används för att beskriva gruppen invandrare i Frankrike. Hon visar hur franska tidningar genom sitt språkbruk skapar bilden av de som gjorde upplopp i Paris förorter som ”de andra” som inte är en del av den nationella gemenskapen. Genom andrafieringen representerar upprorsmakarna inte ”vår” nationella karaktären, utan klassificeras istället som anomalier (Costelloe, 2014:234). Maghraoui (2003:224) drar slutsatsen att den franska statens förhållande till de invånarna med nordafrikanska rötter alltid har karaktäriserats av försök att kontrollera dem. Med tanke på det citatet är flaggförbudet synnerligen intressant, då det symboliserar ett direkt försök att begränsa och kontrollera kulturella uttryck.

Eftersom postkolonialism är en kritisk teori kan den hjälpa till att synliggöra hur oönskade egenskaper medvetet tillskrivs de koloniserade grupperna, både genom normbildningar och institutionaliserande lagbildningar. Denna praktik används enligt Gafaiti (2003:189) av politiker i både höger- och vänsterpartier i Frankrike idag, men framför allt av de högernationalistiska Front National. Nämda parti arbetar aktivt för att framställa medborgare med rötter i de nordafrikanska länderna som en homogen grupp som aldrig kan integreras i det franska samhället just på grund av att deras värderingar skulle vara direkt motsatta de ”riktiga franska värderingarna” (Maghraoui, 2003:215). Detta är ett tydligt exempel på hur binära motsatser konstrueras för ett politiskt syfte.

Huntington (1996:20) skriver: *“Unless we hate what we are not, we cannot love who we are”*. Likadant hävdar Sen (2006:20) att avståndstagande mot andra grupper skapar ökad gemenskap och stärkt identitet inom gruppen, samtidigt som det ökar risken för våld mellan grupperna. Att tro att människor kan delas upp i binära kategorier som utesluter varandra är dock ett tankefel enligt Sen (2006:25). Hans teori är att världen skulle bli fredligare om de skarpa identitetsgränserna övergavs för mer överlappande identiteter som skapar en reell mångfald i samhället (Sen, 2006:31).

Jag kommer använda postkolonial teori i mina analyser av det empiriska resultatet eftersom det är en kritisk teori som passar in med min definition av nationalismen som en konstruktion och maktstruktur (McEwan, 2009:122). Postkolonialismen har också en historisk synvinkel som har betydelse i det här fallet. Det faktum att Algeriet är en gammal koloni till Frankrike får stor betydelse för vilket förhållande som finns mellan de olika befolkningarna. Med hjälp av postkolonialismen kan jag synliggöra hur dessa strukturer upprätthåller de sociala hierarkierna, både genom normbildningar och institutionaliserande lagbildningar som bidrar till andrafiering av invandrargrupper. Just sambandet mellan kultur och imperialism är viktigt inom denna teori, inte bara under kolonialtiden, utan också hur dessa reproduceras i dagens samhällen (Eriksson et al., 2011:16). Postkolonialism

och ethno-symbolism hjälps åt att förklara hur och varför statlig makt kan försök att upprätthålla och kontrollera kollektiva minnen och traditioner i samhällen.

4. Metod

4.1 Metodologi

Min epistemologiska ansats är kritisk realism, som antar att det finns en faktisk verklighet som existerar, men att den är komplex och föränderlig (Sprague, 2005:39). För att försöka förstå den gör vi alla olika tolkningar utifrån våra teoretiska ramverk och världsbilder (Sprague, 2005:40). Genom att applicera en realistisk förklaringsmodell får man helt andra problem och lösningar än med en postkolonialistisk synvinkel, vilket jag i min uppsats ska visa exempel på. Kunskap kan därför aldrig vara komplett eller objektiv, men vi kan efterhand närma oss allt mer troliga slutsatser. Detta antagande kopplar jag ihop med en hermeneutisk metodologi, där mitt mål inte är att skapa en ”sanning” om hur världen ser ut, utan att försöka förstå individers olika uppfattningar och tolkningar kring mitt ämne (Gilje & Grimen, 1992:171). Utifrån deras uttalanden och verklighetsuppfattningar drar jag slutsatser och formar min egen teori kring varför detta förbud har uppkommit just i Frankrike. Min forskning är alltså analytiskt induktiv (Mikkelsen, 2005:168).

4.2. Insamlingsmetod

Som metod har jag använt mig av kvalitativa samtalsintervjuer, och jag åkte till Nice för att kunna prata med människor så nära den berörda kontexten som möjligt. Anledningen att jag valde samtalsintervju som metod är främst för att det inte har gjorts någon forskning på just detta ämne och denna händelse tidigare (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012: 253). Det har skrivits mycket om fransk nationell identitet, politik, och laïcitet, men eftersom förbudet mot utländska flaggor, inträffade för bara ett år sedan finns det inte mycket skrivet i förhållande till just det. Det enda jag kunde hitta i min förundersökning var refererande tidningsartiklar. Samtidigt valde jag att göra respondentintervjuer istället för informantintervjuer, just för jag vill undersöka hur människor själva uppfattar sin omgivning (Esaiasson et al., 2012:253). Min bedömning är att respondentintervjuer passade bättre än informantintervjuer i det här fallet, eftersom syftet med informanter är att de ska kunna ”bidra med information om hur verkligheten är beskaffad i något visst avseende” (Esaiasson et al., 2012:226). Mitt syfte är att skapa en teori om anledningar till att det här förbudet skapades, och jag bedömer att det inte finns någon som har information som är mer sann än någon annan i den aspekten. Istället har jag velat ta del av olika personers världsbild, och deras förklaringar till händelsen. Jag kommer göra en idéanalys på respondenternas svar, för att kunna kartlägga olika perspektiv

och attityder som ges uttryck för (Gilje & Grimen, 1992:241). Det spelar alltså ingen roll till vilken grad som respondenternas svar speglar någon slags objektiv verklighet. Det viktiga är att svaren vittnar om hur de upplever verkligheten.

Fördelen med samtalsintervjuer är dels att respondenterna kan ge oväntade svar och ta upp aspekter jag inte har tänkt på, men också att jag under intervjun har möjlighet till uppföljning (Esaïasson et al., 2012:251). Detta är viktigt eftersom det trots min förundersökning och vissa egna upplevelser finns många aspekter av det franska samhället som jag inte har kännedom om. Skulle jag ha använt textanalys av olika bloggar eller krönikor som metod finns det en risk att vissa politiska och samhällsreliga fenomen tas för givna utan att förklaras för en utländsk läsare. Detta gäller till exempel konceptet laïcitet som är så allmänt i Frankrike att det sällan förklaras i text, men som inte är ett vedertaget uttryck utanför Frankrike. I samtalsintervjuer hade jag möjligheten att be respondenterna utveckla svar eller förklara saker som jag inte förstår.

Jag utformade en intervjuguide med vissa förbestämda teman att utgå ifrån. Ofta började jag med temat nationell identitet, hur respondenterna definierar vad det är, samt vilken betydelse det har för samhället. Det andra temat var mångkulturalism, hur respondenterna definierar det och på vilket sätt de anser att det påverkar samhället och den nationella identiteten. Det sista temat handlade om vilken roll de ansåg att staten bör ha i förhållandet mellan nationell identitet och mångkulturalism, för att där kunna diskutera fenomenet att förbjuda utländska kulturella uttryck som flaggor. Där frågade jag också konkreta frågor om förbudet, vad respondenterna själva ansåg om det och deras förklaring till varför det skapats. Jag bedömer att jag hade en medel-nivå av standardisering, jag ställde ungefär samma i frågor i de flesta intervjuerna, men lät också respondenterna styra samtalet med deras svar. Eftersom jag lät de flesta frågorna vara öppna gav det förhållandevis stora variationer i intervjuerna (Trost, 2010:42). Att jag var påläst på ämnet gjorde att jag även kunde ställa vissa specifika frågor, som till exempel relaterar till den sedan länge pågående debatten om laïcitet och dess betydelse nationell identitet.

4.3 Urval

För att vara säker på att få respondenter med olika perspektiv valde jag att göra urvalet genom de olika politiska partierna. Mitt urval är alltså inte tänkt att ge en rättvis representation av det franska folket. Jag har istället använt ett strategiskt urval, där jag har bedömt att variabeln partipolitisk tillhörighet är viktigare än variabler som ålder, kön eller ursprung (Trost, 1993/2010:138). Att välja respondenter som är aktiva i ett politiskt parti ökar möjligheten för att träffa personer som har fun-

derat över politik och samhällsfrågor, för att sedan ha aktivt tagit ställning till vilket perspektiv de själva har. Detta ökar möjligheten för genomtänkta svar. För att hitta passande respondenter gick jag till partiernas lokala kontor i Nice. Antingen kunde jag prata med någon som arbetade där, eller så kunde de rekommendera någon annan jag kunde ringa och stämma träff med.

Jag bestämde mig för att prata med två olika representanter från de tre största partierna, UMP, *Partie Socialiste* och *Front National*, samt en representant från det mindre partiet *Partie Gauche* (Vänsterpartiet). UMP, som står för ”*Union pour un Mouvement Populaire*”, är ett konservativt parti som är det näst största partiet i Frankrike, men det största i departementet Nice (Elections En Europe, 2014). Det var alltså UMP:s ledare, borgmästare Christian Estrosi, som lade fram förbudet. Jag pratade också med en representant från *Front National*, eftersom det är ett parti som generellt är positivt inställda till strängare förordningar mot utländska kulturella uttryck. *Partie Socialiste* (ett socialdemokratiskt parti) och *Partie Gauche* representerar ett två andra förhållningssätt och världsåskådningar (Elections En Europe, 2014).

Jag ville dessutom prata med två utomstående nyckelpersoner för att få andra perspektiv än de politiskt vinklade. Jag valde att ta kontakt med en representant för *SOS Racisme*, som är en organisation som länge har arbetat mot rasism och diskriminering i Frankrike (Gastaut, 2008:206). När Estrosi förbud offentliggjordes lämnade *SOS Racisme* in en offentlig protest som senare gjorde att förbudet ogiltigförklarades (AFP, 4 jul 2014). Att prata med dem gav ett viktigt kompletterande perspektiv till händelsen då denna organisation representerar de personer som blir utsatta för diskriminering. Journalister har också mycket kunskap, men en annan utgångspunkt än politiker och kan resonera och spekulera mer än vad politiker kanske vågar. Därför ville jag träffa en svensk journalist som bor i Paris och ofta skriver om franska samhällspolitiska tendenser. I egenskap av svensk medborgare kan hon analysera det franska samhället i ett utifrånperspektiv, troligen med liknande referensramar som mig eftersom vi båda har vuxit upp i det svenska samhället. Intervjun med henne var en av de sista jag gjorde och jag kunde därför utforma den lite mer som en diskussion om de tendenser jag tyckte mig ha sett i mina tidigare intervjuer.

Jag kommer benämna respondenterna utifrån vilket parti de representerar eftersom jag anser att det är en viktig faktor att förhålla sig till när jag analyserar deras svar. De två respondenterna från *Front National* blir alltså FN1 och FN2, de från *Partie Socialiste* blir PS1 och PS2, de från *Union pour un Mouvement Populaire* blir UMP1 och UMP2, och *Partie Gauche* blir PG. Representanten från *SOS Racisme* kallar jag SOSR, och den svenska journalisten kallar jag för SJ.

4.4. Metoddiskussion

4.4.1 Urvalsproblem

Det visade sig vara svårt att få kontakt med folkvalda politiker som arbetar och har stort inflytande i kommunen. De svarade inte på mail, och var upptagna om jag ringde till deras sekreterare. Istället fick jag prata med andra representanter från partierna, medlemmar av ungdomsförbunden, och de som arbetade på de lokala partikontoren. Det som är positivt med att prata med personer som inte är högt uppsatta är att chansen är större till att höra mer personliga åsikter och inte retoriskt väl inövade svar. FN2 var den enda respondenten som satt i kommunstyrelsen, och det märktes att han var en van politiker som hade en långdragen retorik utan att egentligen säga så mycket. Jag tror alltså att det till viss del kan ha varit en fördel att intervjua ”fotfolket” i partierna. Det alla har gemensamt är att de ändå har funderat över vilken världsbild de har och delar med värderingar med de partier de representerar.

En planerad intervju med en UMP-respondent avbokades i sista stund eftersom respondenten insåg att hon inte hade tid. Jag löste det med att ändå hinna fråga henne de mest elementära frågor om vad hon tyckte om förbudet. Detta är såklart en nackdel för min reliabilitet, men jag anser att jag har tillräckligt mycket annat empiriskt material för att kunna dra mina slutsatser. Jag lyckades dessutom boka träff med en representant från UMP i Paris som också kunde representera partiets ideologi trots att han inte var insatt i den lokala kontexten.

4.4.2 Metodsvårigheter

Många av mina respondenter kunde ge väldigt långa svar på mina frågor. Detta kan vara både bra och dåligt. Förvisso är en av fördelarna med semi-strukturerade intervjuer med öppna frågor att det tillåter respondenten att själv välja vilka aspekter hen vill ta upp, men det kan bli problematiskt när respondenten uppehåller sig alltför länge vid teman som inte relaterar direkt till uppsatsämnet. Jag experimenterade lite med i vilken ordning jag tog upp de olika temana i intervjuerna eftersom jag märkte att det kunde ha betydelse för hur samtalet utformades. Om jag till exempel började med temat om flaggförbudet är det troligt att det präglar respondenterna när de sedan diskuterar frågan om det multikulturella samhället. Jag fick känslan av att intervjuerna ofta blev bättre när jag inte började med att prata om flaggförbudet, utan istället börja med de större teman där respondenten helt själv fick definiera begreppen utan att påverkas av förbudet. Det resulterade dock en gång i

att en respondent pratade väldigt länge om nationell identitet och mångkultur och var tvungen att gå innan vi hade behandlat det specifika förbudet. Han tog sig tiden att kort svara på vad han tyckte om det, men tidspressen gjorde att svaret inte blev lika utförligt som jag tror att det annars hade kunnat bli. För resultatets del menar jag dock att det inte spelar så stor roll att alla respondenter inte har sagt lika mycket om alla ämnen, eftersom det ändå är ett begränsat antal uttalanden jag kan använda för att göra min analys.

Jag måste också ta hänsyn till de problem som är relaterade till att jag främst har genomfört min studie på franska. Dels fanns det en risk att det i intervjuerna kunde uppkomma ord jag inte förstår, eller att jag själv inte hittar rätt ord för att uttrycka mig. Jag bedömer inte att detta har varit ett stort problem då jag har kunnat fråga om betydelsen av okända ord, och ändå alltid var säker på att jag förstod det essentiella i deras uttalanden. Därefter tillkommer ett översättningsproblem när jag skriver uppsatsen på svenska. Vissa av respondenternas uttryck går inte att översätta ordagrant och det finns en risk att språkliga nyanser försvinner. Jag har löst detta med fotnoter i texten vid de tillfällen jag upplever att översättningen är komplicerad.

4.4.3 Min roll som forskare

Jag måste alltid vara medveten om vilken roll jag har som forskare. I den här kontexten är det avgörande att jag har växt upp i det svenska samhället och inte det franska. Det positiva med det är att det kan ge mig ett utifrånperspektiv, som kan få mig att reflektera över aspekter som franska medborgare inte reflekterar över eftersom de anses så normala. Däremot är jag också präglad av den kontext jag kommer ifrån och den världsbild jag har när jag drar mina slutsatser. Efter att ha bott ett år i Frankrike har jag skapat mig en egen förförståelse för det franska samhället som har betydelse för hur jag formulerar mitt problem. Av den anledningen tyckte jag att det var mycket användbart att prata med den svenska journalisten i Paris. Den intervjun hade en annan karaktär än de andra och var mer en diskussion där jag också var aktiv i resonandet. Detta hjälpte mig att reflektera över till vilka delar min världsbild som är präglade av utgångspunkten i det svenska samhället i förhållande till det franska.

Jag är också medveten om att min slutsats är starkt beroende av min subjektiva analys. Jag är som forskare tvungen att välja ut vilka uttalanden och information jag använder, och det urvalet har stor betydelse för mitt resultat.

4.4.4. Validitet och reliabilitet

Urvalet av respondenter får ses som en väldigt ofullständig representation av det franska folket. Jag kan inte vara säker på att samma resultat skulle ha uppstått i andra kontexter med andra respondenter. Detta är däremot sällan möjligt inom kvalitativ forskning (Trost, 2010:131). Även om intervjuerna har hög nivå av standardisering kan respondenternas svar skilja sig från gång till gång, baserat på nya erfarenheter eller annorlunda sinnesstämning (Trost, 2010:132). Till exempel berättar en av mina respondenter att hon ser annorlunda på begreppet nationell identitet efter terroristattacken mot Charlie Hebdo. Hade jag intervjuat henne före händelsen hade jag mest sannolikt fått annorlunda svar. Validitet har också en annan innebörd inom kvalitativ forskning jämfört med kvantitativ eftersom du har inte bara en chans att mäta vad du har tänkt mäta, utan ett nästintill obegränsat antal frågor för att få så mycket information om respondentens åsikter och världsuppfattning som möjligt (Trost, 2020:133).

4.4.5. Etiska överväganden

Vid kvalitativa intervjuer är det viktigt att informera den intervjuade om hur resultatet kommer att spridas, och att hela deltagandet är absolut frivilligt (Trost, 2010:126). Jag gjorde detta vid någon intervju, men den intervjuade avbröt mig ganska snabbt med orden ”ja ja, det där vet jag”. Rent allmänt var känslan att respondenterna inte såg det som ett känsligt ämne. Respondenterna från Front National utmärkte sig dock lite, och jag märkte att de var lite mer på sin vakt med vad de sa och var noga med att vara så kallat ”politiskt korrekta”. Jag tror de anade att jag hade en världsuppfattning som skiljer sig väsentligt från deras, och jag var därför extra noga vid de intervjuerna att inte bli ifrågasättande istället för undersökande (Trost, 2010:57).

Jag har valt att anonymisera alla deltagare av forskningsetiska skäl (Kvale & Brinkman, 2014: 109). Eftersom alla har svarat som respondenter är det inte viktigt att veta vilka personerna är för att kunna bedöma trovärdighet, något som ibland kan vara fallet med informanter (Esaiasson et al., 2012:227).

4.5. Analysmetod

För att analysera mina respondentintervjuer har jag delat upp svaren i teman och försökt hitta mönster som kan hjälpa mig förklara varför deras resonemang skiljer sig åt (Esaiasson et al., 2012:228). Vissa av dessa teman var samma som jag hade i min intervjuguide, men andra var ämnen som

kommit upp spontant av respondenterna utan att jag frågat direkt om det. Detta är en av fördelarna med samtalsintervjuer, att jag kan få upp ögonen för ämnen som jag inte först har tänkt på.

Jag har främst använt en innehållslig idéanalys för att analysera det empiriska material som framkommer i intervjuerna. Jag vill dels lyfta fram hur representanter från de olika partierna argumenterar för eller emot det här förbudet, och också ha möjligheten att koppla det till deras ideologiska grunduppfattning (Bergström & Boréus, 2005: 155). Jag skulle gärna vilja göra en mer omfattande kritisk ideologianalys av den franska politiken och samhället gällande dessa frågor, men eftersom det kräver ett stort grundläggande arbete om partiets historiska ideologi i förhållande till en större systemanalys ryms det tyvärr inte i detta arbete (Bergström & Boréus, 2005:157).

5. Resultat och analys

Jag har valt att lägga resultat och analys under samma rubrik, för att kunna presentera analys och kommentarer i direkt anslutning till presentationen av resultatet. I första delen applicerar jag nationalism som förklaringsmodell till mitt empiriska material för att hitta möjliga förklaringar till varför förbudet skapades. I den andra delen går jag vidare och hittar förklaringar till förbudet i den franska statens ideologi och konstitution. I den tredje delen knyter jag ihop mitt resonemang genom att med ett postkolonialt perspektiv synliggöra strukturella problem som de tidigare perspektiven inte beaktar.

5.1. Nationalism som förklaringsmodell till förbudet

I den första delen av resultatet ska jag analysera olika respondenters uttalanden genom att jämföra dem med teorier om nationalism. Dessa teorier blir förklaringsmodeller till hur mina respondenter resonerar och samordnar dem inom en begränsad kontext. Genom att relatera respondenternas uttalanden till det som tidigare skrivits om nationalism kan jag visa att flera använder samma sorts retorik och förklaringar som används inom olika sorters nationalism.

Enligt det officiella uttalandet från borgmästarens kommunikationskontor är syftet med förbudet att;

”Upprätthålla den allmänna ordningen och lugnet och undvika lagöverskridning, såsom de händelser som utspelade sig natten mellan 26 och 27 juni i storstadsområdet Paris, i regionen kring Lyon, Marseille och i norr”³ (AFP & Libération, 30 juni 2014)

Estrosi menar att den typ av ordningsstörande som de har konfronterats med sedan början av världsmästerskapet är ett ”intolerabelt beteende som man inte kan acceptera” (AFP & Libération, 30 juni 2014). Han hävdar att dessa händelser bevisar att statsmakten har förlorat sin auktoritet, och lägger skulden på den nuvarande socialistiska regeringen (AFP, 4 jul 2014). Syftet med lagen är att ge juridiska medel till ordningsmakten att få slut på de den ordningsstörning som upplevdes orsakas av de algeriska segerfirandena (AFP & Libération, 30 juni 2014). Varken Estrosi eller förbudet

³ «Maintenir l'ordre et la tranquillité publique et éviter les débordements, comme ceux qui ont pu se dérouler dans la nuit du 26 au 27 juin dans l'agglomération parisienne, dans la région lyonnaise, à Marseille et dans le Nord».

nämner alltså att det skulle handla om något annat än ordningsstörande som ska begränsas. Ändå är det flaggor, och specifikt utländska flaggor som förbudet riktar sig emot. Min teori är alltså att svaret till stor del kan förklaras av nationalistisk retorik, och jag ska i den här delen redogöra varför. Jag använder mina respondenters förklaringar till förbudet och visar på hur många uttalanden är relaterade till nationalistiska diskurser.

UMP1 är den enda av respondenterna som uttrycker sig odelat positivt inför förbudet. Hon anser att det var nödvändigt i situationen, inte bara på grund av våldsamheterna utan också på grund av flaggorna. Hon kritiserar det faktum att en seger för ett annat land utlöser sådana stora och offentliga reaktioner i Frankrike. Det tycker också FN1 är problematiskt. *”Jag tycker inte att det är normalt att man firar sitt lags seger så mycket när man är i ett annat land. Är man i Frankrike, då firar man när det franska landslaget vinner.”* /FN1 Båda dessa respondenter understryker det faktum att ”vi är i Frankrike”, och att det följaktligen bör vara de franska segrarna som firas. Eftersom människor ”inte är förstående inför detta faktum” är det enligt UMP1 nödvändigt med ett lagstadgat förbud mot den överdrivna användningen av utländska flaggor. Det borde inte vara nödvändigt att lagstadga om det tycker UMP1, och beklagar att det nu har blivit det. Man kan fira sitt hemlands seger i en fotbollsmatch förklarar hon, men det måste göras lugnt och diskret.

5.1.1 Flaggor och symboler

Hylland Eriksens (1999:16) definition av nationalism är att det är en ideologi om att den politiska staten ska präglas av en specifik kulturell gemenskap. Denna tänkta kulturella gemenskap blir med hjälp av nationalstaten en nationell gemenskap, även om det finns olika teoretiska åsikter om detta har uppkommit naturligt eller är medvetet konstruerat. Gellner (1983:1) beskriver likadant att nationalism är en princip om att politiska gränser (staten) ska sammanfalla med kulturella gränser, det vill säga ett specifikt folk med en specifik kultur. Även om det kan finnas kulturella minoriteter inom nationen innebär den nationalistiska principen att den kulturella majoriteten som nationalstaten är formad kring ska dominera (Gellner, 1983:1). Denna gruppens kultur blir standarden och det är således den gruppens symboler och flaggor som domineras inom landets gränser. Ett ord som ofta används synonymt med ”kulturell gemenskap” är ”etnicitet”. Etnicitet är ett stort begrepp som tilldelas många betydelser, men jag använder Hylland Eriksens (1993:20) öppna definition att en ”etnisk grupp” helt enkelt kan översättas till ”ett folk”, definierade efter självvalda grunder och i förhållande till andra. Jag kommer främst använda ordet kulturell istället för etnisk i min uppsats eftersom begreppet då blir helt frikopplat från sammankopplingar till genetisk tillhörighet. De som manifesterar med Algeriets flagga inom Frankrike blir alltså en kulturell minoritet i den franska

staten. Problemet, menar Hall (1995:618) är att trots att alla moderna nationalstater faktiskt är kulturella hybrider så har de alltid föreställts vara kulturellt homogena. När en kulturell minoritet blir alltför synlig blir det alltså problematiskt, eftersom det stör bilden av en kulturellt homogen nation. Det enda sättet att lyckas återskapa homogena nationer idag argumenterar Gellner (1983:2) är att antingen döda, utvisa eller assimilera de med andra ursprung.

När FN1 får frågan om det är förekomsten av våld eller förekomsten av utländska flaggor som är problemet svarar han följande:

Det är båda. Flaggorna uppmuntrar. Flaggorna är det som startar allt. Det är sant att när alla ställer sig tillsammans bakom en flagga så känner man sig starkare, man känner sig förenade. Det är en symbol. Man använder flaggorna, matchtröjorna, musiken, hela landet var där. /FN1

FN1 beskriver hur han är uppväxt i Paris förorter och sedan länge känner igen ”flaggproblemet”, som han kallar det, och att han tycker inte om det. FN1 definierar alltså också utländska flaggor som problematiskt, och det blir tydligt vilken symbolisk vikt de tillskrivs inom nationalismen. Flaggornas ursprung är från början främst funktionell eftersom de gjorde det möjligt att skilja mellan de stridande sidorna på ett slagfält (Hylland Eriksen, 2007:3). Enheterna på den tiden bestod av klaner och ätter och flaggan representerade därför ett faktiskt släktskap, till skillnad från de imaginära gemenskaper som dagens nationer utgör. Idag kan internationella sportevenemang symbolisera ett slags modernt slagfält, och flaggorna fungerar då på samma sätt; en symbol som enar lagets supporter och urskiljer dem från motståndarsupporterarna.

Sportevenemang är alltså ett av de tydligaste exempel på hur nationalism förkroppsligas i modern tid (Hylland Eriksen, 1993:139). Tidigare var interstatliga krig och det direkta hotet från fientliga grannländer något av det som ökade känslan av samhörighet i ett land och Kaldor (2001:166) bedömer att avsaknaden av yttre militära hot kan förminska de nationalistiska idéerna och därmed försvaga nationalstatens politiska legitimitet. Idrotten kan därför reproducera en modern version av krigets identitetsbyggande funktion, om än mindre våldsamt och destruktivt (Hylland Eriksen, 1993:139), och skulle därför absolut användas för politisk propaganda. UMP2 tror att det är just flaggornas symbolik som gör att förbudet riktades mot dem utifrån tanken att de skulle kunna lugna folkmassorna.

Idrotten främjar alltså nationalistiska känslor, inte bara för att den enar den nationella gruppen mot en gemensam yttre fiende, utan också för att gruppen samlas kring gemensamma känslor som hopp,

glädje och förtvivlan. Att tillsammans uppleva dessa känslor skapar enligt Renan (1882:10) större gemenskap än vad gränser, skatter, eller ens ett gemensamt språk och ursprung kan uppbringa. Framför allt är gemensamma tragedier betydelsefulla eftersom de påkallar en gemensam pliktkänsla menar Renan. Denna känsla är nog dock mer applicerbar i krigs- eller katastrofsituationer än vid förluster i idrottssammanhang. Detta ger PS1 exempel på när hon på frågan om vad nationell identitet är börjar med att prata om terroristattacken mot den franska tidningen Charlie Hebdo i januari 2015.

Jag tror att efter attacken så fanns det ett gemensamt behov av att säga att: ”vi är franska, vi är ett republikanskt och laïctiskt land, och vi kan inte acceptera att några människor, eller någon religion ska attackera det”. PS1

Förutom flaggan är en av de viktigaste symbolerna för den franska nationella identiteten nationalsången, Marseillaisen. Två respondenter, PS1 och FN2, nämner en landskamp där motståndarsupportrarna dränkte uppspelet av den franska nationalsången med busvisslingar. Båda förkastar beteendet och menar att det är respektlöst och intolerabelt. Detta visar hur politiker, båda på höger- och vänsterkanten lägger stor vikt vid nationella symboler, och att de måste respekteras. Flaggan har blivit något som har en ”emotionell appell” till respondenterna, och säkert många andra medborgare, och det gör nationalismen effektiv som legitimering av staten (Hylland Eriksen, 1999:49). Ett helt annat exempel som visar på flaggans symboliska betydelse för många uppdagades när Måns Zelmerlöw fick motta stark kritik för att på en bild ha haft fötterna på en albansk flagga. En anonym instagram-användare kommenterar att: *”Våra far- och morföräldrar gav sitt blod för den här flaggan för att vi skulle få ha fred. Nu kommer den här skitkillen och lägger flaggan under sina ben”* (Selåker, 24 maj, 2015). Uttalandet exemplifierar hur flaggan blir en konkret symbol både för den abstrakta idén av en nationalstat men också för det berörda folkets historia (Hylland Eriksen 1999:42).

5.1.2. Utbildning och Historia

Uberoi (2008:408) ställer i sin artikel frågan ”Hur vet folket i en nation vilka gemensamma historier, traditioner och egenskaper de delar?” Han svarar själv att den nationella identiteten bestäms av politiker, myndighetspersoner, författare och andra inflytelserika personer. Enligt Gellners modernistiska teorier om nationalism skapades den offentliga skolan just för att indoktrinera en lojalitet till nationen som ansågs nödvändig för att legitimera nationalstaten (Smith, 1998:39). Detta skedde framför allt i Frankrike under den Tredje republiken, åren 1870-1940 (ibid.). Obligatorisk utbild-

ning har alltså inte bara syftet att höja folkets kunskapsnivå, utan kan också användas för att sprida nationens värderingar och odla patriotism (Smith, 1998:39). FN1, PS1 och PS2 representerar därför alla den nationalistiska diskursen när de uttrycker att skolan är statens främsta plattform för främjande av nationell identitet. PS1 tycker att *”utbildning är grunden, där vi förklarar för barn och ungdomar att de är en del av en enighet, att det finns symboler och andra saker som förenar oss.”* Referensen till ”symboler” är i den här kontexten mer abstrakta än en flagga, vilket också är talande för att nationalism ofta framställs just abstrakt. PS1 förklarar att hon menar att man ska lära ut republikens värderingar, men också att undervisning om den franska historien skapar den nödvändiga grunden för nationell identitet. PS2 uttrycker att skolan är en av de viktigaste pelarna för utvecklingen av det gemensamma nationella projektet.

Vi måste definiera vad som är vårt lands identitet, i alla fall på historisk nivå och vilka gemensamma värden som kan förena oss. Varför inte använda skolan för att implementera dem sen? Det skulle vara bra att ända från lågstadiet till gymnasiet skapa medborgarskapskurser, och varför inte till och med statsvetenskap? /PS2

Ingen av respondenterna kritiserar alltså skolans institutionaliserande roll i samhället, så som Gellner gör, utan ser bara fördelar med den. Detta stärker tesen om att nationalism för många fransmän är en självklarhet.

Den republikanska skolan ska alltså presentera den gemensamma värdegrunden och den gemensamma historien. Historien, både den nationella och pre-nationella, är för ethno-symbolister avgörande i skapandet av nationell identitet (Özkirimli, 2010). PS1 resonerar likadant och förklarar att ett land (ett folk) måste känna till sin historia och evolution för att förstå varför det ser ut som det gör idag. Det är vad som får landet att utvecklas och växa anser hon. Detta håller Renan (1882:10) med om när han säger att nationens sociala kapital skapas av reproduktionen av ”ett heroiskt förflutet med stora män och äkta ära”. Våra förfäders prestationer och uppoffringar är det som ger nationalstatens dess legitimitet idag, men också det som förenar befolkningen på ett emotionellt plan säger Renan (1882:10).

SJ anser att det finns en särskild nationell stolthet just i Frankrike jämfört med till exempel i Sverige. *”Det tror jag hänger ihop med att Frankrike är en så gammal stat, det är ju ett gammalt imperium egentligen. De är otroligt stolta över sitt land.” /SJ.* Det kan jag också se mönster av i mina intervjuer. Just den franska nationen har en ”stor” historia säger FN1. Alla nationer har sina stormaktsperioder och sina nergångar, säger FN2 och tillägger att Frankrike har ”haft turen” att ha ovanligt många ”stora perioder”. Han är väldigt noga med att inte säga att Frankrike skulle vara

bättre än något annat land eller civilisation. Han pratar dessutom mycket om den arabisk-muslimska civilisation och att han hoppas att den återfinner sin storhet. Istället är det PG som tydligt uttrycker att Frankrike har ett ”destin particulier”⁴ i världen, i egenskap av att vara ett land som genomförde en betydelsefull revolution och inrättade de första mänskliga rättigheterna.

Många teoretiker har skilda uppfattningar om hur autentisk den historia som lärs ut i skolorna är. Smith anser att det finns en bevisad historisk kontinuitet som är grunden för alla nationalstater (Özirimli, 2000:118), medan modernisten Hobshawm hävdar att historia och traditioner i princip är ”uppfunna” av den moderna nationalstaten för att legitimera dess suveränitet (Özirimli, 2000:94). Hylland Eriksen (2004:11, 1999:51) är övertygad om att historien skrivs på ett både selektivt och ideologiskt sätt, då händelser som ”passar in” i berättelsen om nationalstaten är de som framhålls och lärs ut. Historieberättandet är selektivt och det är aldrig för sent att skaffa en heroisk historia (Hylland Eriksen, 1999:56). Jag blir medveten om hur historien kan vinklas när jag pratar med FN2 om den franska kolonialhistorien i Algeriet. Jag har fått höra att kolonialismen var en förtryckande imperialism, som skadade ursprungsbefolkningar på många sätt. FN2 hävdar istället att kolonialismen främst var positiv för länder som Algeriet eftersom fransmännen installerade både infrastruktur och andra viktiga samhällsfunktioner. Oavsett om man tror att det finns en korrekt objektiv historiebeteckning eller inte konstaterar jag att skolan står ohotad i rollen som den främsta förmedlaren av denna historia till nationen.

5.1.3. Slutsats

Genom att jämföra mina respondenters uttalanden i det här avsnittet konstaterar jag att det finns många exempel på nationalistisk retorik, oavsett respondenternas politiska tillhörighet. En representant för ett vänsterparti har inte nödvändigtvis ett annorlunda uttryck av nationalistisk ideologi än en representant från Front National. De politiska uppfattningarna skiljer sig såklart på många andra plan, men det finns ändå en grundläggande nationalistisk retorik och nationell stolthet närvarande över hela det politiska spektrat. Både respondenter från *Partie Socialiste* och *UMP* betonade att alla medborgare ska enas under republiken, följa de franska värderingarna och vara medvetna om den nationella historien, precis som beskrivs av flera nationalistiska teorier som jag tidigare beskrivit (Özirimli, 2000, Smith, 1998). SJ gör analysen att nationalism är en fråga som inte delas upp i lika

⁴ Översätts ordagrant som ett ”exceptionellt öde”, men på svenska anser jag att frasen ”speciell roll” passar bättre.

tydliga höger- och vänstervärderingar som i Sverige. Som exempel beskriver hon att det är Front Gauche (partiet Vänsterfronten) som har drivit frågan att personal i förskolan inte ska bära slöja.

Nationalismen är alltså stark bland många fransmän, och inte något som endast kopplas ihop med nationalistiska eller främlingsfientliga partier. Costelloe (2104:322) hänvisar till att den nationalistiska diskursen kan användas för att erhålla legitimt och offentligt stöd för olika politiska projekt eller positioner. Estrosi hade aldrig fått något som helst gehör för förbudet utan den nationalistiska diskursen som gör att en stor del av befolkningen håller med om att det i Frankrike bara är den franska flaggan som ska figurera. Estrosi fick bevisligen stark kritik för förbudet, men jag menar att det ändå finns tecken på att det finns många som håller med Estrosi om problemformuleringen.

5.2. Den franska republikanismen

Här ska jag presentera ett antal grundpremissor som den franska nationalstaten är grundad på som jag anser förklarar den starka nationalistiska kontexten. Precis som ethno-symbolister föreslår finns det tecken på att historien spelar en avgörande roll för den nutida franska nationalismen, både emotionellt och konstitutionellt. Det finns tre koncept som jag bedömer gör den franska staten och den franska nationalismen unik i världen. Dessa är det politiska medborgarskapet, republikens odelbarhet och principen om laïcité. Dessa tre begrepp hjälper mig att skapa en möjlig förståelse för att förbudet skapades.

5.2.1. Det politiska medborgarskapet

En idé som har kommit att få stort inflytande för utformandet den republikanska nationalstaten är Jean-Jacques Rousseaus koncept ”det sociala kontraktet” (Campbell, 23). Istället för att en nationalstat ska styras av en despotisk härskare ska folket själva ge legitimitet till det nationalstatliga styret genom frivilligt vilja underordna sig det. Principen av det sociala kontraktet är att alla medborgare måste acceptera att underordna sig den allmänna viljan för att för att kunna leva tillsammans som medlemmar av det gemensamma samhället (Rousseau, 1762:9)⁵. Upplysningstidens idéer om likvärdiga medborgarskap och staten som garant för social rättvisa låg till grund för den republik som

⁵ « Chacun de nous met en commun sa personne et toute sa puissance sous la suprême direction de la volonté générale ; et nous recevons encore chaque membre comme partie indivisible de tout. »

utformades efter den franska revolutionen (Özkirimli, 2000:16). För att ta så stort avstånd som möjligt från den katolska och adelsstyrda monarkin som existerade före revolutionen utformades den nya nationalstaten som en sekulär republik baserad på medborgarrätt (Morin, 2012:16)

Nationalismen är som alla andra gemenskaper i grunden skapade i relation till andra grupper för att kunna identifiera sin egen (Hylland Eriksen, 1999:42). Det är också till synes lätt att definiera gränserna på just de nationella grupperna, de som bor inom landet och har medborgarskap är inkluderade, resten är det inte. I verkligheten visar det sig dock vara mer komplicerat eftersom ingen modern nationalstat är eller någonsin har varit kulturellt homogen (Hall, 1995:618). Front National är det parti som har uttalat ett motstånd mot att folk har en dubbel nationalitet. FN1 går i partilinjens och håller med om att man inte kan känna lojalitet till två nationer samtidigt, och menar att det handlar om ”sunt förnuft”⁶. Faktum är att många länder inte accepterar dubbelt medborgarskap över huvud taget, även i dem som gör det kan en person med dubbla medborgarskap målas ut till förrädare (Hylland Eriksson, 1999:46).

De flesta respondenterna säger dock att du kan känna tillhörighet till andra nationer samtidigt.

”Mig stör det inte att de viftar med algeriska flaggor. För du kan absolut känna tillhörighet till flera länder samtidigt. Det finns många som har dubbel nationalitet, eller till och med trippel, som bor i Frankrike och känner sig lika franska som vem som helst. Att gå med en utländsk flagga betyder inte att man förnekar sitt land. /PG

Alla respondenter är däremot överens om att det är ofrånkomligt att man måste känna tillhörighet till den franska nationen för att kunna vara en del av den. UMP2 jämför den franska republiken med den tyska staten och anser att det finns stora skillnader i syn på medborgarskap. I Tyskland råder en mer objektiv syn på nationalitet förklarar han, där födelseplats, modersmål och föräldrars nationalitet grundläggande i bestämmandet av tillhörighet och medborgarskap.

I Frankrike är det inte riktigt samma sak, det är mer subjektivt, baserat på en känsla av tillhörighet. Från det att du upplever dig att tillhöra den franska nationen, gör du det. Det är en väldigt personlig länk. [...] Det kommer från en nästan intim känsla, som är säregen för den franska nationen. Det betyder att, om en person inte har känslan att tillhöra den, ja... ehm, då blir det komplicerat. /UMP2

⁶ ”Une question de bon sens”

Den här uppfattningen bekräftas av många forskare, bland annat Dieckhoff (2005) och Morin (2012:16). När den tyska nationen har baserat sitt medborgarskap på ”tillhörighet till den tyska jorden” har den franska nationen skapats ur en frivillig och självvald tillhörighet (Morin, 2012:16). Den franska nationen är alltså främst baserad på det som Renan (1882:10) uttrycker som ”en önskan om att vilja tillhöra nationen och leva tillsammans i den.” Detta är också vad UMP1 utgår ifrån, om än i en något förenklad version när hon som ovan konstaterar att ”man har valt att bo här” och då ska man också vilja bli fransk. Att medborgarskapet inte är etniskt eller kulturellt betingat öppnar i teorin för en större inkludering, men också för en mer legitim exkludering av de som inte känner tillhörighet eftersom de då anses ha valt det själva.

5.2.2. Republikens odelbarhet

Jag skulle kunna göra omfattande diskursiva analyser av på vilket sätt ordet ”republik” används i offentliga sammanhang, men det är inte syftet i detta arbete. Jag kan dock konstatera att ordet är frekvent förekommande, och på något sätt blir ett förkroppsligande av nationalstaten, som alla medborgare då ska ha en slags personlig relation till. Republiken och dess konstitutionella principer ses som en grundläggande del av den nationella identiteten (Costelloe, 2014.327). Jag vill sträcka mig till att säga att ”Republiken” själv blir till en av alla symboler som den franska nationalismen grundas på: på samma sätt som med den gemensamma flaggan och den gemensamma nationalsången så samlas man kring den gemensamma republiken. Alla dessa tre blir symboler som måste respekteras.

Den första artikeln i konstitutionen av den franska republiken lyder: *Frankrike är en odelbar, sekulär, demokratisk och social Republik. Den försäkrar jämlikhet inför lag för alla medborgare oavsett ursprung, ras eller religion*⁷ (Assemblée Nationale, u.å.). Alla dessa ord är teman som har kommit upp under nästan alla intervjuer. Som svar på frågan om vad en nationell identitet är har det absolut vanligaste svaret varit att det handlar om en gemensam värdegrund. Republikens uppbyggnad, med lagar och folkvalda representanter är det som skapar enhetlighet och gör att alla landets delar inkluderas säger PS1. Just konceptet om ”odelbarhet” är viktigt för mina analyser. PS2 förklarar det som att ”*det viktiga är att vi i Frankrike har en enda nationell gemenskap, men i den här gemenskapen finns det människor med många olika ursprung.*” Det finns alltså plats för heterogena

⁷ La France est une République indivisible, laïque, démocratique et sociale. Elle assure l'égalité devant la loi de tous les citoyens sans distinction d'origine, de race ou de religion

individer, men det blir mer problematiskt om de blir starkare grupper som skapar en egen gemenskap som konkurrerar med den nationella.

Om det i Frankrike finns gator där alla hänger ut schweiziska flaggor eller så, det är inte möjligt⁸. Jag förstår om det finns en eller två som kanske håller på Sverige, men en hel gata eller ett kvarter, det är inte möjligt. /FN1

FN1 fortsätter med att det viktigaste om du bor i Frankrike är att Frankrike alltid ska vara din högsta prioritet, även om du också skulle heja på andra lag. Den enda samhällsliga gemenskapen som ska existera är den franska, förklarar FN1, och där alla ska inkluderas oavsett hudfärg, religion eller ras.

FN1, PG PS2 och UMP2 jämför alla Frankrike med länder som Storbritannien eller USA, där invandrargrupper ofta bor i samma kvarter och till och med skapar egna ”communities”.⁹

Dessa ”communities” bevarar sitt partikulära kulturella och historiska arv och sina traditioner säger UMP2. I andra samhällen lever dessa olika gemenskaper bredvid varandra, medan den franska politiken syftar till att invandrare ska ”smälta in i massan”, berättar han. FN1 säger att han förstår varför de nationella grupperingarna uppstår, eftersom det är en mänsklig egenskap att vilja vara med folk från samma land eftersom du känner gemenskap med dem. Det resonemanget går helt i linje med nationalistisk teori, där nationalitet ses som det fundamentala som förenar människor (Özirimli, 2000:49).

*”Men för mig är inte det en bra politik. För man förlorar den nationella identiteten när man formar egna *communautéer*.” /FN1.* Detta citat visar på det inbyggda motsatsförhållandet, dikotomin, som finns inom nationalism eftersom den i teorin bygger på homogenitet (Hylland Eriksen, 1993:126). Den franska republikanismen är fortfarande baserat på antagandet att samhörigheten mellan medborgarna skulle urholkas om det nationella kollektivet delades i olika grupper med annan kollektiv identitet än den nationella (Laborde, 2001:720).

Här måste vi dock skilja på de olika typer av nationalism som jag tidigare beskrivit. Om man som primordialister anser att nationalitet är något medfött, är det inte något som går att ändra på genom att flytta. Som jag tidigare beskrivit är dock den franska synen på tillhörighet mer subjektiv, och

⁸ Uttrycket ”det är inte möjligt” är direkt översatt från det franska ”C’est pas possible”. På franska kan dock frasen ha en mer ”bestämd” betydelse än den svenska (som främst är ett uttryck för förvåning). På franska kan frasen uttrycka både förvåning, men också missnöje i betydelsen ”jag tycker inte att det är okej”. Jag valde att skriva den direkta översättningen för att inte ”lägga ord i munnen” på respondenten, men är förhållandevis övertygad om att han uttalade frasen i ”missnöjes-betydelsen”.

⁹ Jag kommer använda mig av det franska (*communauté*) eller engelska ordet (*community*) för detta fenomen, eftersom de översatt betyder både ”samhälle” och ”gemenskap”, och jag tycker att båda orden behövs i termen för att ge en bra beskrivning. En svensk översättning skulle vara ”samhällelig gemenskap”.

förutsätter att man kan välja och ändra nationalitet. Detta är grundläggande för den franska integrationspolitiken, som i grunden är en assimilationspolitik; alla kan bli franska om de bara vill det (Morin, 2012:17). Detta skapar en speciell typ av nationalism i Frankrike som jag väljer att kalla republikanism.

5.2.3. Laïcitet

När PS2 och PG pratar om frihet, jämlikhet och broderskap, vill båda direkt lägga till en fjärde grundläggande devis, nämligen laïcitet. ”I Frankrike anser man att laïcitet är grunden för att kunna leva tillsammans.” (PS2). Detta är alltså en princip som har stor betydelse i Frankrike men som inte existerar i många andra länder. Den skapades år 1905 och går ut på att staten och kyrkan ska vara totalt separerade, och att religion i allmänhet inte ska vara offentlig utan privat (Vie Publique, u.å.). Detta gör att uppdelningen av vad som är privata och offentliga sfärer är essentiell i Frankrike. Genom att referera till historien menar PS2 att detta ursprungligen var en fråga om demokrati och legitimitet eftersom makten i samhället ska innehållas av folkvalda och utbildade, inte av kyrkan. Idag är de grundläggande argumenten bakom principen att religionsfriheten ökar om den stannar i den privata sfären, där alla kan utöva den religion de vill utan att riskera diskriminering (Morin, 2012:9).

SOSR anser att många politiker idag tolkar att laïcitet-principen inte gäller kristendomen lika mycket som andra religioner, eftersom det franska samhället historiskt har varit starkt influerat av kristendomen. Han menar att dessa politiker utvidgar begreppet och tolkar allt som inte är västerländskt som ett hot mot laïciteten. Enligt Sachs (2014:330) används termen idag i en större betydelse än bara åtskiljandet av stat och religion. Han förklarar att vissa ser laïcitet som en försäkring om religionsfrihet, när andra ser principen som en ursäkt för att skapa repressiva lagar mot religiösa minoriteter. Ett exempel är att den lag som 2005 förbjöd ”ostentativa religiösa symboler”, i folkmun är känd som ”slöjfbudet”, eftersom lagen främst appliceras på muslimska kvinnor bärande huvudduk eller slöja (Sachs, 2014:331). Detta är en anledning till att många hävdar att laïciteten motarbetar religiös mångfald och är källan till att det franska samhället uppfattas som intolerant (Altglas, 2010:490).

Jag anser att det finns många tecken på att laïcitet-principen har börjat missbrukats för att begränsa uttryck av icke-europeiska kulturer i samhället. I april 2015 förbjöds en muslimsk flicka att ha en lång svart kjol i skolan eftersom den ansågs vara ett ”ostentativt religiöst tecken” (AFP, 28 apr, 2015). Min teori är att det inom den islamska kulturen är svårt att skilja på vad som är religion och

vad som är kultur. Vilken sorts kläder man har på sig och vilken mat man äter lika gärna kan anses vara seder och kultur, även om de i grunden har ett religiöst ursprung. Just detta ursprung gör att det enligt retoriken om laïcitet går att förbjuda. SOSR kritiserar denna utveckling och konstaterar att laïcitets-principen, som borde öppna upp för allas olika tillhörigheter istället riskerar att bli en förtryckar-princip. SOSR berättar att många, till exempel Estrosi, anser att vissa grupper, främst muslimer, aldrig kan integreras i det franska samhället, just för att deras kultur inte är anpassad till laïciteten. Denna uppfattning delas också av historikern Gastaut (2008:207) som beskriver hur dessa gruppers seder och traditioner av många inte anses kompatibla med de franska värdena.

5.2.4. Slutsats

Jag har med min analys velat påvisa att tre karaktärsdrag för den franska nationalstaten är betydelsefulla för att förstå hur förbudet mot utländska flaggor har uppkommit. Det första är konceptet om det frivilliga medborgarskapet, med betydelsen att medborgarskapet inte baseras på kulturella eller etniska grunder, utan på viljan att tillhöra det franska samhället. Eftersom flaggor är en av de tydligaste symbolerna för nationell tillhörighet ser många manifesterandet av ett annat lands flaggor som ett klagörande att de känner mer tillhörighet till en annan nation än den franska, vilket kan ses som illojalitet (Hylland Eriksen, 1999:49). Det andra viktiga karaktärsdraget är republikens odelbarhet, som gör att inga andra samhällsliga gemenskaper bör existera vid sidan av den franska. Det franska samhället har på många sätt en universalistisk utgångspunkt, som kan tillåta heterogena singulariteter men inte stora grupper som urskiljer sig från den franska normen (Laborde, 2001). Detta betyder att enskilda eller små grupper av manifesterande algerier inte ses som ett problem, men ju större gruppen är, desto mer anses den försöka konkurrera med den franska nationella gemenskapen. Detta blir extra problematiskt i Frankrike eftersom republiken definieras av en ”odelbarhet”.

Här kommer också det tredje karaktärsdraget, laïcitet-principen och uppdelande av det offentliga och privata, att spela stor roll. Många respondenter, både på höger- och vänsterkanten, säger uttryckligen att laïcitet är grunden till att kunna leva tillsammans. Bara SOSR kritiserade att laïcitet-principen riskerar att skapa särskiljande och förtryck istället för öppenhet och inkludering. Min teori är att laïcitet-principen skapar legitimitet att begränsa icke-europeiska kulturella uttryck genom att se på dem som religiösa uttryck istället för kulturella. Laïciteten har i princip blivit ett legitimt skäl för att även avvikande kulturella uttryck ska utövas privat istället för offentligt (Laborde, 2001:718). Algeriska flaggor och matchtröjor bör inte bedömas som religiösa uttryck, utan snarare kulturella eller nationella. Avvikande nationella identiteter bör dessutom räknas som ännu mer problematiskt

för den nationella imaginära homogeniteten än avvikande kulturella identiteter skulle vara, eftersom nationer är skapade som dikotomier (Gellner, 1983:1). Enligt Labordes definition av laïcitet skapar det möjlighet att hävda att avvikande tillhörigheter inte bör manifesteras offentligt utan bara användas diskret och privat. Detta är precis vad UMP1 säger i sin argumentation för förbudet, algerierna får fira, men diskret. Varken UMP1 eller någon annan respondent eller myndighet relaterar dock förbudet till laïcités-principen. Det är alltså inte en officiell förklaring, men min analys är att retoriken bakom laïcités-principen kan ha överförts till den nationalistiska diskursen, just för att skydda republikens odelbarhet.

5.3. Postkolonialism

Jag har nu identifierat hur det nationalistiska ramverket, applicerat på den franska kontexten kan förklara att förbudet om utländska flaggor uppstod i Frankrike. I den här delen ska jag applicera en postkolonial vinkel för att få en djupare och mer kritisk synvinkel till nutida och historiska strukturer och deras effekter.

5.3.1. Andrafiering och identitet

Som en direkt fortsättning på laïcités-principens betydelse för diskriminering och avskiljande, ska jag börja med att visa hur laïciteten också har en postkolonial retorik. Laborde (2001:719) har nämligen i en specifik mening ringat in en avgörande analys av det franska samhället:

”The Republican community is a community of "public similars" as much as of "private others": it requires that citizens be able to leave behind their private interests and identities to promote the common good”.

Den andra delen av meningen är ett nästan direkt citat från Rousseau's koncept om det sociala kontraktet, som den franska staten är grundad av (Rousseau, 1762:9). Det är dock i relation till den första meningen som konceptet blir som mest intressant. Användningen av ordet “other” gör att jag relaterar utdraget till postkoloniala teorier, även om Laborde inte gör det i textens originalsammanhang. Majoritetsgrupper benämns nämligen inte som kulturella identiteter på samma sätt som kulturella minoriteter gör. Minoritetsgrupper uppfattas ha en speciell kultur som definierar dem, och får därmed gestalta ”others”, i den samhällsliga kontexten. Majoritetsgruppens kultur uppmärksammas inte, utan räknas till de normala ”similars”. Meningen får då en annan betydelse; majoritetsgruppen tillåts manifesteras sin kulturella identitet i det offentliga utrymmet medan minoritetsgruppen bör utöva sin kultur i den privata sfären. Dessa republikanska tankegångar är alltså nära relaterade till

laïcitet-principen och idén om republikens odelbarhet. Mycket på grund av laïcitet-principen är det muslimer (främst algerier, marockaner och tunisier) som utmålas som ”de andra” som måste utöva sin religion och kultur i det privata. På samma sätt är det i det här fallet de algeriska supportrarna som har en avvikande nationalitet, och som därmed bara får utövas privat. Den franska universalismen är alltså inte neutral, utan snarare en postkolonial imperialism skriver Laborde (2002:721), och jag håller fullkomligt med.

Att definiera minoritetsgrupper eller andra grupper som ”others” kallas inom postkolonialismen för andrafiering. Termen kommer från att de Europeiska länderna under kolonialiseringen konstruerade de erövrade områdena och människorna där som ”ociviliserade” för att skapa en motbild till de europeiska länder som därmed sågs som ”civiliserade” (Said, 1978/2008:64). Både PS1 och PS2 anser att det syftet med förbudet är just att skapa eller förstärka bilden av gruppen ”algerier” som ordningsstörande och ociviliserade. *”Han ville stigmatisera en del av Nice’s befolkning, och alla vet det. Han har behov att i sin stad kunna säga att: ”det är de som är de elaka”*(PS1). Just att förbudet endast är riktat mot utländska flaggor är en otroligt viktig aspekt. Det kan dels kopplas till nationell identitet som jag har gjort i tidigare avsnitt, men det kans också förklaras med postkolonialism. I den postkoloniala vinkeln bygger förbudet på ett antagande om att våldsamheter och ordningsstörande i samband med supporterfirande bara uppstår när det är algerier som firar, inte när fransmän gör det. I de officiella förklaringarna till förbudet nämns bara den ordningsstörande aspekten, och inte den nationalistiska, även om den bekräftas av respondenterna FN1 och UMP1. Förbudet konstruerar bilden av ”gruppen algerier” som våldsamma ”vildar” som måste kontrolleras, disciplineras och civiliseras (McEwan, 2009:126). När man lyckas konstruera en bild av de ”Andra” som elaka, våldsamma och onormala, blir det en bekräftelse på vår egen grupp som goda, fredliga och normala (McEwan, 2009:123). Costelloe (2014) visar hur en liknande ”andrafiering” systematiskt användes av franska dagstidningar under förortsupproren i Paris år 2005. Den bild som förmedlas blir att det är invandrarna ute i förorterna som skapar bråk och problem, något som egentligen inte rör ”oss”, den stora majoritetsgruppen av riktiga fransmän. Utpekandet av en gemensam ”fiende” är dessutom en maktmetod för att skapa politisk legitimitet och större förtroende inom gruppen (Steans et al. 2011:146). Både PS1, PS2 och FN1 anser att Estrosi främst använder utpekandet av en grupp som ”hotfull” som en politisk taktik för att skaffa fler sympatisörer och väljare.

Att det sker en betydande strukturell andrafiering mot just algerier och andra nordafrikaner i Frankrike kan som tidigare beskrivits delvis förklaras (enligt vissa legitimeras) av laïcitet-principen. Borgmästare Estrosi fastställde år 2013 att islam som religion inte är kompatibelt med demokrati

eftersom den inte är kompatibel med laïcitet (Le Figaro & AFP, 7 jul 2013). Uttalandet har en postkolonial prägel, eftersom den eurocentriska universalismen räknar demokrati som den civiliserade sortens statsstyrning, och allt annat som ociviliserat och underutvecklat. Han målar här upp en bild av muslimska samhällen och kulturer som odemokratiska och därmed ociviliserade eller ”bakåtsträvande”. En annan konsekvens av andrafieringen är att alla med nordafrikanska rötter ofta klassificeras som muslimer trots att de kanske inte en är troende (Maghroui, 2003:215). Andrafieringen blir en stereotypisering av hela den berörda gruppen och reducerar individernas karaktärer till deras gruppstillhörighet (Sen, 2006:23). En algerier ses bara som en algerier, och inte som familjemedlem, rörmokare eller kulturintresserad. Denna singulära identitet tilldelas enligt postkolonialistisk teori negativa attribut som den normerande majoriteten inte vill sammankopplas med (ibid.). SJ berättar att ett ord som används i folkmun för att beskriva unga killar med nordafrikanska rötter som bor i de franska förorterna är ”racailles”. I översättning till svenska får det betydelsen ”arabslödder”. Detta är ett exempel på hur gruppen tilldelas negativa attribut redan i benämningen av den.

5.3.2. Postkolonialism som historiskt perspektiv

Flera respondenter, PS1, PS2 och UMP2, konstaterar att ingen reagerar negativt på att se folk vifta med till exempel tyska eller spanska flaggor. UMP2 konstaterar att det är tydligt att förbudet mot flaggorna var riktad mot algeriska flaggor och inget annat. PS1 minns flera tillfällen under världsmästerskapen då till exempel tyska och brasilianska supportrar hade samlats i stora massor med flaggor, utan att någon reagerar. PG berättar om när han åkte ett tåg i Paris som var fyllt med portugisiska supportrar inför en match. Det var några tjejer som hade en fransk flagga på ena kinden, och en portugisisk på andra.

De sjöng först den franska nationalsången och sen när de sjöng den portugisiska, så spelade de själva på det stigmat som man ofta lägger på algerier: ”Ser ni, jag älskar inte Frankrike!”, och sådant, sa en av dem. Det blev väldigt politisk det där, för det synliggör det faktum att ingen hade tänkt säga något sådant om portugiser. För portugiserna har varit där sedan århundraden, och ändå är det ingen som tycker det är onormalt att de fortfarande hejar på Portugal. /PG

Flera respondenter nämner det faktum att relationen mellan Frankrike och Algeriet, och därmed också mellan fransmän och algerier, är speciell. Detta grundas såklart till viss del i historien. Algeriet var under kolonialtiden det område som var allra mest sammanvävd med det franska ekono-

miska systemet (Lindahl, 2012). Självständigheten erhöles först efter ett flera år långt krig mot den franska kolonialmakten. UMP2 är övertygad om att det fortfarande finns en kollektiv känsla inom den franska nationen som ännu inte helt tagit itu med och vet hur man ska hantera minnena och känslorna från den tiden. Det är ett öppet sår som är känsligt att prata om. SJ resonerar likadant.

Det är liksom den enda konflikten som är lite så känslig eller vad man ska säga. Men du hör ju aldrig några från Senegal eller så, prata om det här. Alltså de har varit så länge i Frankrike att, de stöter ju såklart på diskriminering ändå för att de är svarta, eller vad de nu än är, men det verkar inte vara några öppna sår alls... /SJ

Här blir Renans (1882) argumentation av att nationell identitet skapas av gemensamma minnen om en heroisk nationell historia relevant igen. Fransmän och algerier delar förvisso en historia, men en historia om separation och konflikt snarare än en om förenande och gemenskap. Även de som inte själva varit med om konflikten hör sina föräldrar eller mor- och farföräldrar berätta om det. Jämfört med många andra nationalistiska historiska minnen är den konflikten relativt nyligen upplevd. Med Renans synvinkel skulle det vara svårt för algerier att någonsin känna sig franska om de inte ska tvingas glömma sin tidigare upplevt gemensamma historia.

5.3.3. Slutsats

För att utveckla teorin om identitetsskapande kan den postkoloniala andrafiering också förklara varför de algeriska firandena faktiskt blir så omfattande. I en kontext av makt och motstånd kan det algeriska firandet ses som ett försök att behålla sin kollektiva partikularitet, i ett samhälle där minoriteter aktivt assimileras till majoritetskulturen (Hylland Eriksen, 1993:165). Det kan också ses som ett aktivt motstånd mot den franska universalistiska enhetliga nationsdefinieringen, där alla måste känna ett personligt band till nationen för att inkluderas. Mouffe (2008:91) argumenterar för vikten att erkänna en pluralistisk världsbild, eftersom en kontext där det saknas möjligheter att uttrycka avvikande åsikter (eller identiteter) skapar mer destruktiva uttryck för missnöje. Mouffe ger som exempel att detta kan leda till skapande av terroristgrupper, och detta kan appliceras även på den franska kontexten, där allt fler ungdomar från utsatta förorter ansluter sig till IS. PS2 menar att den viktiga frågan att ställa sig är; *”Varför känner sig de här människorna sig mer algeriska än franska?”*. UMP2 resonerar kring samma frågeställning och ger själv svaret på PS2:s fråga: *”Det är svårt att känna en fullständig tillhörighet när alla runtomkring dig varje dag påminner om att du är annorlunda”*. SOSR beskriver hur det sker en strukturell diskriminering av människor med arabklingande namn, eller som bor i ”fel” områden, och att det gång på gång sänder signaler om att de

aldrig kommer accepteras som äkta fransmän. ”Flaggproblemet” (som FN1 uttryckte det) kan alltså både handla om nationell identitet och ett segregerat och diskriminerat samhälle. Denna aspekt lämnar jag dock till framtida forskning att undersöka.

Det postkolonialistiska perspektivet uppmärksammar maktstrukturer, diskriminering och identitetsproblematik, som andra perspektiv ofta ignorerar. Det här specifika förbudet bidrar till att konstruera/förstärka bilden av algerier som ociviliserade och våldsamma. Eftersom förbudet inte gäller franska flaggor antyder förbudet att dessa situationer inte uppkommer under franska supporterfiranden. Både förbudet och resonemang kring det visar att det postkoloniala perspektivet är starkt närvarande i Frankrike, både som en diskurs av ”andrafiering”, men också för att den koloniala historien har präglat den utomeuropeiska invandringen till landet. Att ignorera dessa postkoloniala strukturer och låtsas att den franska staten är kulturellt och religiöst universell, blir enligt Laborde (2001:721) ett måste för politisk legitimering av det ojämlika status quo. Därför är det viktigt att ta den postkoloniala aspekten i beaktning och inte enbart förklara rådande samhällsstrukturer med till exempel nationalism.

6. Slutdiskussion

I min slutdiskussion kommer jag först sammanställa hur jag med mitt resultat och analys kan ge svar på mina frågeställningar. Sedan följer en diskussion om hur min forskning och slutsats kan hjälpa till att komplettera tidigare forskning, samt vilken sorts undersökningar som är lämpliga för att utveckla resonemanget vidare. Jag börjar med att svara på mina två underfrågor för att visa hur de tillsammans hjälper till att svara på min huvudfråga.

- **Hur förklarar lokala politiker att förbudet har uppstått?**

Trots att majoriteten av mina respondenter var negativt inställda till Christian Estrosis förbud mot utländska flaggor ger alla på olika sätt uttryck för tankar och retorik relaterade till nationell identitet som kan bidra till att förklara varför det här förbudet uppstår just i Frankrike. De som till viss del står bakom förbudet betonar alla den nationalistiska aspekten av det, att det franska territoriet ska domineras av franska flaggor.

De respondenter som motsätter sig förbudet anklagar Estrosi för politisk populism och för att försöka locka fler sympatisörer med förbudet. Detta resonemang visar på att respondenterna, oavsett vad de tycker om förbudet, tror att det faktiskt kan appellera till många fransmän. Utifrån respondenternas uttalanden kring staten, nationell historia och nationella symboler drar jag dessutom slutsatsen att alla använder en mer eller mindre nationalistisk retorik i sina resonemang.

- **Hur kan den franska nationalstatens konstitution och ideologiska grundidéer förklara förbudet?**

Skapandet av förbudet kan vidare förklaras av just den franska nationalismens speciella karaktär, som till stor del är grundad i republikens ideologiska bas. Många grundläggande förutsättningar för dagens franska politik går att spåra till framför allt idéer som ledde fram till den franska revolutionen. Det politiska medborgarskapet baserat på en tillgivenhet till de franska grundvärderingarna gör att alla anses kunna bli franska om de bara vill. När vissa grupper manifesterar andra flaggor än den franska blir det för många ett bevis att de väljer det landet före Frankrike, vilket därmed blir problematiskt. Laïcité-principen som fastställer att religion ska vara en privat angelägenhet samt idén om den odelbara republiken skapar nästa del i förklaringsmodellen. De flesta av mina respondenter menar nämligen att du kan känna lojalitet till flera nationer samtidigt, men vissa tycker att det bör göras mer diskret. Det essentiella här är att fransk identitet och nationalism får manifesteras offent-

ligt, medan andra kulturer eller nationaliteter anses höra mer till det privata. Likadant har laïcité-principen kommit att begränsa främst de muslimskt troende och inte de kristna. Idén om den odelbara republiken kan därmed användas som legitimering av att begränsa utländska kulturella uttryck för att behålla en bild av det autentiska homogena Frankrike.

- **Varför skapades ett förbud mot användande av utländska flaggor i Nice 2014?**

Det finns såklart många olika möjligheter att förklara förbudet, men min teori är alltså att det grundas i en nationalistisk diskurs som har en speciell karaktär just i Frankrike. Jag drar dessutom slutsatsen att den postkolonialistiska diskursen fortfarande är närvarande i Frankrike, både baserat på uttalanden som att islam skulle vara inkompatibelt med demokrati, men också genom just det här förbudet. Den postkoloniala förklaringen blir ett komplement och fördjupning av de nationalistiska förklaringarna som behandlas i de två underfrågorna. Här kan förbudet istället förklaras av en diskurs som konstruerar en grupp av ”Andra”, i det här fallet algerier, som är så våldsamma och ociviliserade att de måste kontrolleras med ett specifikt förbud riktat endast mot dem. Det problematiska är att strukturer och diskriminering inte uppmärksammas i den problemformulering Estrosi använder, och som är grundläggande för att förbudet skapas. Estrosi, och andra ”självtänmda beskyddare” av nationalstaten, nöjer sig med att konstatera: Vi kan inte acceptera dessa övertramp.

För att svara på uppsatsens titel har jag med hjälp av mitt teoretiska ramverk dragit slutsatsen att även om det möjligen finns plats för kulturell diversitet på individnivå, som ofta grupper som ofentligt visar upp annan kultur eller nationalitet som problematiska för den franska samhälleliga enigheten. När det målas upp skarpa identitetsgränser mellan grupper skapas allt större klyftor mellan grupperna då de identifierar sig allt mer av endast sin grupptillhörighet. Att skapa möjligheter för överlappande och multidimensionella identiteter som Sen föreslår, tror jag är en bra inställning för att skapa möjligheter till en verklig och tillåtande mångfald i samhället.

Vad kan jag säga med min forskning?

Med tanke på att alla mina respondenter hade liknande retorik vad gäller de flesta aspekterna av nationalism är det trovärdigt att detta i varje fall representerar en viss del av den franska befolkningen. Att få ett säkerställt generaliserbart resultat med så få intervjuer är omöjligt, och det kommer alltid vara en svaghet med kvalitativa metoder jämfört med kvantitativa. Med en kvantitativ metod hade jag kunnat göra en undersökning med större urval som hade blivit mer representativt för hela den franska metoden. Jag hade däremot gått miste om de fördjupande resonemang som kommer fram i kvalitativa intervjuer. Hade jag kunnat prata med de politiker som faktiskt ligger bakom

det konkreta beslutet hade jag haft mer belägg för de konkreta åsikterna och idéerna som ledde fram till att det skapades. Nu får jag lita på att mina respondenters utlåtande kan fungera som trovärdiga exempel på vissa åsikter som figurerar inom den franska nationalstaten och som kan ha bidragit till att förbudet skapades. Jag hittar stöd för min analys i tidigare forskning gällande nationalism och franska politiken och nationalismen. Mitt främsta bidrag är att jag genom att applicera dessa teorier på en specifik nutida händelse skapar en möjlig förståelse av händelsen och en möjlig empirisk bekräftelse på teoriernas legitimitet. Forskning enligt min uppfattning går ut på just det, att relatera teori till en verklighet för att utveckla bättre och bättre verktyg till att kunna förstå den verkligheten. Ingen teori behöver fastställas som den korrekta, utan bör istället synliggöras och definieras som *en* av många möjliga förklaringsmodeller. Min forskning ger alltså inga säkra svar, men en teori om hur den här händelsen kan förklaras. Denna teori måste utvecklas och prövas i andra kontexter för att ges större trovärdighet.

Vidare forskning

Det finns dessutom många saker jag inte kan säga med min forskning, men som skulle kunna undersökas i andra arbeten. Så kallade ”nationella identitetskriser” blir allt vanligare baserat både på att globaliseringen ändrar nationalstaternas roll i den globala ordningen, men också för att den imaginära kulturella homogenitet som legitimerar nationalstatens makt utmanas av växande mångkulturella grupper. Det är tydligt att nationalstater inte längre kan se på sig själva som kulturellt och territoriellt avgränsade områden, och det finns stort utrymme för forskning om hur olika nationer angriper utmaningen om en allt mer globaliserad nationell identitet. Jag har här gjort en kort fallstudie av den franska politiska och kulturella aspekten av nationell identitet, och hur den relateras till invandring och integration. Relationen mellan den franska republikanismens tydligt formulerade medborgar- och rättighetspolitik och dess integrationspolitik skapar en utgångspunkt för att kunna undersöka samma teman i nationalstater som Sverige.

En annan intressant vinkel att utveckla för vidare forskning är att ändra utgångspunkt, och i stället undersöka identitetsskapande och samhällssyn hos de individer som blir utsatta för den andrafiering jag har beskrivit. I den här specifika händelsen kan det göras en fallstudie om hur franska algerier uppfattar förbudet och de franska debatterna om nationell identitet. Troligen ger det en annan bild än den förklaringsmodell jag har utvecklat med den utgångspunkt jag har haft i den här uppsatsen. Som flera respondenter nämnde går det att hävda att den ur samhällssynpunkt viktigaste frågan att ställa sig är ”varför de här människorna känner sig mer algeriska än franska”. Jag har närmast mig den frågeställningen med min postkoloniala ansats, men denna frågeställning kan utvecklas mycket

mer. Här kan samhällsstrukturer, olika sorters diskriminering och stereotypisering relateras till känslan av nationell tillhörighet och identitetsskapande.

Källor

- AFP (4 jul 2014) La justice suspend l'arrêté anti-drapeaux étrangers d'Estrosi. *Nice Matin*. Hämtad 2014-10-26 från <http://www.nicematin.com/france/nice-la-justice-suspend-larrete-anti-drapeaux-etranagers-destrosi.1810149.html>
- AFP (28 apr 2015) Laïcité à l'école: une collégienne interdite de cours à cause d'une jupe jugée comme un signe religieux ostentatoire. *Huffington Post*. Hämtad 2015-05-17 från http://www.huffingtonpost.fr/2015/04/28/laicite-ecole-interdiction-cours-jupe-longue-jugee-sign-religieux-ostentatoire_n_7164546.html
- AFP & Le Figaro (29 jun 2014), Algérie: Marine Le Pen veut mettre fin à la double nationalité, *Le Figaro*. Hämtad 2014-10-29 från <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2014/06/29/97001-20140629FILWWW00047-incidents-post-match-de-l-algerie-marine-le-pen-veut-mettre-fin-a-la-double-nationalite.php>
- AFP & Libération (30 jun 2014) Le Maire UMP de Nice, Christian Estrosi, interdit «l'utilisation ostentatoire» des drapeaux étrangers. *Libération*. Hämtad 2014-10-24 från http://www.liberation.fr/politiques/2014/06/30/le-maire-ump-de-nice-christian-estrosi-interdit-l-utilisation-ostentatoire-des-drapeaux-etranagers_1053914
- AIDA (2012) *La Diaspora algérienne*. Hämtad 2015-05-15 från <http://aida-association.org/diaspora/index.php?sr=6>
- Altglas, V., (2010). Laïcité is What Laïcité Does - Rethinking the French Cult Controversy. *Current Sociology*. May 2010, Vol. 58(3): 489–510.
- Assemblée Nationale (2015). *Constitution de la République française*. Hämtad 2015-05-21 från <http://www.assemblee-nationale.fr/connaissance/constitution.asp>
- Bergström, G., & Boréus, K. (2005), *Textens mening och makt*. Ungern: Studentlitteratur.
- Campbell, P., MacKinnon, A. & Stevens. C.R (2010). *An Introduction to Global Studies USA*: Wiley-Blackwell.
- Clavel, G. (23 jun 2014). Victoire de l'Algérie à la Coupe du monde : comment l'extrême droite française a surfé sur les incidents. *Huffington Post*. Hämtad 2015-04-11 från http://www.huffingtonpost.fr/2014/06/23/victoire-algerie-extreme-droite-francaise-surfe-incidents-marge-celebrations_n_5520846.html
- Costelloe (2014). Discourses of sameness: Expressions of nationalism in newspaper discourse on French urban violence in 2005. *Discourse and Society*. Vol 25(3), p. 315-340.
- Dauncey, H. & Hare, G. (2000) World Cup France '98; Metaphors, Meanings and Values. *International Review for the Sociology of Sport*. Vol.38, no 3. Sep 2000. p.331-347.
- Dieckhoff, A. (2005) *Nations and Nationalism in France: Between Idealism and Reality*. Text sammanställd från Workshop 2005-03-15: National Identity and Euroscepticism: A Comparison between France and the United Kingdom. European Research Group.
- Elections En Europe. (2014). *Parties politiques français*. Hämtad 2015-05-26 från <http://elections-en-europe.net/partis-politiques/partis-politiques-francais/>

- Esaisson, P., Gilljam, M., Oscarsson, H., & Wångerud, L. (2012) *Metodpraktikan – konsten att studera samhällen, individ och marknad*. Fjärde upplagan. Vällingby: Nordsteds Juridik AB.
- Eriksson, C., Eriksson Baaz, M., Thörn, H., (red.). (2011). *Globaliseringens kulturer – Den postkoloniala paradoxen, rasismen och det mångkulturella samhället*. Nora: Nya Doxa.
- Gafiti, H. (2003) Nationalism, Colonialism and Ethnic discourse in the Construction of French identity. I Tyler E. Stovall & Georges van den Abbeele. *French Civilization and Its Discontents: Nationalism, Colonialism, Race*. United States of America: Lexington Books.
- Gastaut, Yvan. (2008) La Vème République à l'épreuve de l'ethnicité.¹⁰ *Contemporary French and Francophone Studies*, 12:2, 203-212.
- Gilje, N., & Grimen, H. (1992), *Samhällsvetenskapens förutsättningar*, Göteborg: Daidalos.
- Gustafsson, L (20 aug 2010) Mailkonversation med Göran Greijder, publicerad i DN. Publicerad 2010-09-19. *Dagens Nyheter*. Hämtad 2015-05-14 från <http://www.dn.se/kultur-noje/nyheter/tva-poeter-pa-vag-mot-valdagen/>
- Hall, S. (1995) The Question of Cultural Identity. I Hall, S., Held, D., Hubert, D. & Thompson, K., (1995). *Modernity: An Introduction to Modern Societies*. USA: Wiley-Blackwell.
- House, J., (2006) *The colonial and post-colonial dimensions of Algerian migration to France*. Hämtad 2015-05-15 från <http://www.history.ac.uk/ihr/Focus/Migration/articles/house.html#1t>
- Huntington, S., (1996). *The Clash of Civilizations and the Remaking of the World Order*. New York: Simon & Schuster.
- Hylland Eriksen, T., (1993), *Etnicitet och Nationalism*. Falun: Nya Doxa
- Hylland Eriksen, T., (1999). *Kulturterrorismen*. Nora: Nya Doxa.
- Hylland Eriksen, T., & Jenkin, R., (ed). (2007). *Flag, Nation and Symbolism in Europe and America*. London: Routledge
- Kvale, S., & Brinkman, S. (2014) *Den kvalitativa forskningsintervjun*. Lund: Studentlitteratur.
- Laborde, C., (2001). The Culture(s) of the Republic: Nationalism and Multiculturalism in French Republican Thought. *Political Theory*. Vol. 29(5), p.716-735.
- L'Express & AFP (27 jun, 2014). Coupe du monde: joie et débordements en France après la qualification de l'Algérie. *L'Express*. Hämtad 2015-04-10 från http://www.lexpress.fr/actualite/sport/football/coupe-du-monde-joie-et-debordements-en-france-apres-la-qualification-de-l-algerie_1554908.html#zkSwV0u3PUTmYSjv.99
- Laurentin, E., (2015) *Histoire d'une république fragile – comment en sommes-nous arrivés là ?* Paris : Fayard/France Culture.
- Le Figaro & AFP (29 jun 2014) VIDÉO - Algérie : Marine Le Pen veut mettre "fin à la double nationalité". *Le Figaro*. Hämtad 2015-05-16 från <http://www.lefigaro.fr/flash-actu/2014/06/29/97001-20140629FILWWW00047-incidents-post-match-de-l-algerie-marine-le-pen-veut-mettre-fin-a-la-double-nationalite.php>

¹⁰ Översättningen till svenska är inte självklar men lyder ungefär ” Den Femte Republiken i prövning i frågan om etnicitet”.

- Le Monde (19 mar 2013) Karim Benzema : "On ne va pas me forcer à chanter La Marseillaise". *Le Monde*. Hämtad 2015-05-16 från http://www.lemonde.fr/sport/article/2013/03/19/karim-benzema-on-ne-va-pas-me-forcer-a-chanter-la-marseillaise_1850657_3242.html#qJVr0wwCDUbgWmal.99
- Le Parisien (23 jun, 2014) Mondial 2014. Après Corée du Sud-Algérie, un mort et 28 interpellations en France. *Le Parisien*. Hämtad 2015-04-10 från <http://www.leparisien.fr/faits-divers/mondial-2014-apres-coree-du-sud-algerie-un-mort-et-28-interpellations-en-france-23-06-2014-3946601.php>
- Legifrance.gouv.fr, (u.å.) *Article L2131-1*. Hämtad 2014-10-27 från <http://www.legifrance.gouv.fr/affichCodeArticle.do?cidTexte=LEGITEXT000006070633&idArticle=LEGIARTI000006390075&dateTexte=&categorieLien=cid>
- Lindahl, Y., (2012) *Algeriet, äldre historia*. Landguiden, Utrikespolitiska institutet. Hämtad 2014-04-29 från <https://www.landguiden.se/Lander/Afrika/Algeriet/Aldre-Historia>
- Lindahl, Y., (2014) *Algeriet, modern historia*. Landguiden, Utrikespolitiska institutet. Hämtad 2014-04-29 från
- Maghraoui, D. (2003) French identity, Islam, and North africans: Colonial legacies, Postcolonial Realities. I T. E. Stovall & G. van den Abbeele. *French Civilization and Its Discontents: Nationalism, Colonialism, Race*. United States of America: Lexington Books.
- McEwan, C., (2009). *Postcolonialism and Development*. Abingdon: Routledge.
- Morin, E. (2012) La francisation à l'épreuve. I Morin, E., & Singaïny, P., (2012) *La France une et multiculturelle*. France : Librairie Arthème Fayard.
- Mouffe, C. (2008) *Om det Politiska*. Hägersten: Tankekraft Förlag.
- Mulholland, R. (30 jun 2014) Nice Mayor bans foreign flags ahead of World Cup riot fears. *The telegraph*. Hämtad 2014-10-24 från <http://www.telegraph.co.uk/news/worldnews/europe/france/10935738/Nice-mayor-bans-foreign-flags-ahead-of-World-Cup-riot-fears.html>
- Pasquesoone, V., (7 jul, 2012). Mariages « bryuants » : des réalités locales politisées. *Le Monde*. Hämtad 2015-05-08 från http://www.lemonde.fr/politique/article/2012/06/07/mariages-bruyants-une-realite-politisee_1713785_823448.html
- Pointafter. (u.å.) *National Soccer Teams – Detail*. Hämtad 2015-05-12 från <http://national-soccer-teams.pointafter.com/1/37/Algeria>
- Rattansi, A., (2011) *Multiculturalism – a very short introduction*. New York: Oxford University Press Inc.
- Renan, E. (1882) *What is a nation?* Föreläsning på Sorbonne Universitet, 11/3,1882. Paris, Presses-Pocket, 1992. Translated by Ethan Rundell.
- Rousseau, J.J., (1762). *Du contrat social – ou principes du droit politique*. Hämtad 2015-05-14 från från http://www.ibiblio.org/ml/libri/r/RousseauJJ_ContratSocial_p.pdf
- Said, E. W. (1978/2008) *Orientalism*. Stockholm: Ordfront.
- Sen. A., (2006) [*Identitet och våld*]. Göteborg: Daidalos.
- Sachs, L. (2014) Reading Laïcité. *French Cultural Studies*. 2014, Vol. 25(3/4), p. 330 – 339.

- Selåker, J., (24 maj, 2014). Bilden på Måns som får följarna att rasa. *Expressen*. Hämtad 2015-05-25 från <http://www.expressen.se/noje/bilden-pa-mans-som-far-foljarna-att-rasa/>
- Singaïny, P. (2011). Être citoyen, en France, ne veut pas dire forcément être français. I Morin, E., & Singaïny, P., (2012) *La France une et multiculturelle*. France : Librairie Arthème Fayard.'
- Smith, A.D. (1998) *Nationalism and Modernism*. Baskerville: Routledge.
- Sprague, J., (2005). *Feminist Methodologies for Critical Researchers*. Oxford: Altamira Press.
- SVT. (25 jan, 2015). Nationalistiska partier växer i Europa. *SVT*. Hämtad 2015-05-26 från <http://www.svt.se/fosterland/nationalistiska-partier-vaxer-i-europa>
- Trost, J., (2010) *Kvalitativa Intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.
- Uberoi, V., (2008). Do Policies of Multiculturalism Change National Identities? *The Political Quarterly*. Vol. 79, No. 3, July-September 2008.
- Vie Publique (2006) *Quelle laïcité aujourd'hui?* Hämtad 2015-05-08 från <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/citoyen/enjeux/citoyennete-democratie/quelle-laicite-aujourd-hui.html>
- Vie Publique (2013) *Comprendre les Institutions, L'Administration : Qu'est-ce qu'un arrêté ?* Hämtad 2015-05-15 från <http://www.vie-publique.fr/decouverte-institutions/institutions/administration/action/voies-moyens-action/qu-est-ce-qu-arrete.html>
- Vie Publique (u.å.) *Glossaire de Vie Publique – Laïcité*. Hämtad 2015-05-08 från <http://www.vie-publique.fr/th/glossaire/laicite.html>.
- Özkirimli, U., (2000) *Theories of Nationalism: a critical introduction*. 2nd edition. China : Palgrave Macmillan.

8. Bilagor

8.1. Intervjuguide

Detta är den intervjuguide som jag utgick ifrån under mina intervjuer. Alla frågor togs inte upp med alla respondenter, och frågorna kunde ställas i olika ordning. Detta är dock essensen av alla intervjuer förutom den med SJ, eftersom den mer hade karaktären av en analytisk diskussion än en intervju.

1. Förbudet mot utländska flaggor

Är du positiv eller negativ till detta förbud? Varför?

Vad tror du är de viktigaste anledningarna till att det uppstod?

Vad finns det för fördelar och nackdelar av att lagstifta om saker som denna?

Vad hade blivit konsekvenserna om det hade trätt i kraft?

Varför tror du att just flaggorna förbjöds, och inte något annat?

Är utländska flaggor eller symboler problematiska i en annan kontext än just denna?

Ser du det som problematiskt att det var en särskild samhällsgrupp som förbudet var riktat mot?

Varför har det blivit en stor nationell debatt om hur de algeriska supportrarna firar vinster?

Vilken skillnad är det när algerierna har firat segrar och när fransmän har gjort det?

2. Nationell identitet

Vad är nationell identitet för dig?

Vad är det som förenar folk i det här landet?

Är nationell identitet något konstant eller föränderligt?

Måste den politiska staten överensstämja med en specifik folkgrupp?

Kan man som invandrare behålla sina gamla kulturer och traditioner och ändå vara fransk?

Kan invandring och andra kulturer vara ett hot mot det franska samhället och den franska kulturen?

3. Det multikulturella samhället

Vad är ett multikulturellt samhälle för dig?

Kan man föreställa sig både bra och dåliga multikulturella samhällen?

Kan influensen av utländska kulturer riskera att försvaga den franska kulturen?

4. Statens roll och makt

Vad tycker du är/bör vara statens roll i förhållande till nationell identitet?

Vad anser du vara den största sociala utmaningen för det franska samhället idag?

Vad tror du är anledningen till att högernationalistiska partier får allt mer inflytande i många europeiska länder idag?

Har stor är betydelsen av nationer idag, med tanke på till exempel globalisering eller internationella unioner som EU?